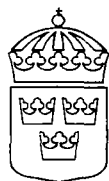

Finansutskottets betänkande

1989/90:FiU37

Betalningar till och från utlandet
(prop. 1989/90:135)

1989/90
FiU37

Sammanfattning

I betänkandet tillstyrker utskottet regeringens förslag att slutligt avskaffa valutaregleringen. Denna skall i fortsättningen finnas kvar endast som en beredskapslag avsedd att användas när extraordinära omständigheter råder, som under säkerhetspolitiska kriser och i krig samt när valutamarknaden i fredstid utsätts för allvarliga störningar till följd av utomordentligt stora kortfristiga kapitalrörelser.

Underlaget för statistiken över betalningsbalansen samt skattekontrollen av utrikes betalningar har hittills kunnat upprätthållas med stöd av valutalagstiftningen. När denna avskaffas skall statistikbehovet och skattekontrollen i stället tillgodoses med stöd av bl.a. en ny lag kallad betalningslagen, vilken bl.a. innehåller bestämmelser om att betalningar till och från utlandet skall kanaliseras via auktoriserad valutahandlare.

Utskottet avstyrker fyra motioner som väckts med anledning av propositionen. Vänsterpartiet kommunisterna och miljöpartiet de gröna har i var sin motion förordat att valutaregleringen behålls tills vidare. Moderata samlingspartiet avvisar i sin motion förslaget att valutaregleringen skall kunna återinföras under fredstida valutakriser samt förslaget till ny betalningslag. Folkpartiet föreslår vissa ändringar i de framlagda lagförslagen.

De fyra partierna har i reservationer knutit an till förslagen i sina resp. motioner.

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet

dels proposition 1989/90:135 om betalningar till och från utlandet,

dels de med anledning av propositionen väckta motionerna

1989/90:Fi58 av Lars Werner m.fl. (vpk),

1989/90:Fi59 av Lars Tobisson m.fl. (m),

1989/90:Fi60 av Inger Schörling m.fl. (mp),

1989/90:Fi61 av Anne Wibble m.fl. (fp).

Utskottet har berett skatteutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen jämte motioner. *Yurandet* (1989/90:SkU4y) återfinns i *bilaga 3* till betänkandet.

Propositionen

I proposition 1989/90:135 har regeringen (finansdepartementet) — efter föredragning av statsrådet Erik Åsbrink — föreslagit riksdagen att anta i propositionen framlagda och av lagrådet granskade förslag till

1. lag om valutareglering,
2. lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
3. lag om betalningar till och från utlandet,
4. lag om ändring i lagen (1990:000) om självdeklaration och kontrolluppgifter,
5. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Propositionens lagförslag återfinns i *bilaga 1* till betänkandet.

Motionsyrkandena

1989/90:Fi58 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens proposition 1989/90:135 om betalningar till och från utlandet,
2. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning enligt vad som i motionen anförs,
3. att riksdagen beslutar att förlänga valutaregleringen att gälla ytterligare ett år (valutalagen 1939:350 och valutaförordningen 1959:264).

1989/90:Fi59 av Lars Tobisson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att begränsa den föreslagna beredskapslagen om valutareglering till perioder av säkerhetspolitiska kriser och krig i enlighet med vad som anförs i motionen,
2. att riksdagen med avslag på förslaget till lag om betalningar till och från utlandet hos regeringen begär nytt förslag i enlighet med vad som anförs i motionen.

1989/90:Fi60 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen avslår proposition 1989/90:135,
2. att riksdagen av regeringen begär ett nytt förslag till lag om betalningar till och från utlandet.

1989/90:Fi61 av Anne Wibble m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att 1 § andra stycket lagen om valutareglering ges den lydelse som föreslås i motionen, nämligen med tillägg av ordet "synnerligen" på angivet ställe,

2. att riksdagen beslutar om sådant tillägg i 11 § i lagen om betalningar till och från utlandet som föreslås i motionen, nämligen undantag från förbudet mot betalningar till och från eget inlåningskonto i länder som lämnar kontrolluppgift till Sverige,

3. att riksdagen beslutar att samtliga finansinstitut som står under myndighetstillsyn ges en principiell rätt att handla med valutor och ombesörja betalningar till och från utlandet enligt vad som anförs i motionen,

4. att riksdagen beslutar att användningen av valutalimiter avskaffas enligt vad som anförs i motionen,

5. att riksdagen beslutar om sådan ändring i 50 § lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter som föreslås i motionen, nämligen att de två sista meningarna ersätts med följande lydelse: "Upplysning skall lämnas om vad betalningen avser och vilket land betalningen verkställs till eller tas emot från.",

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om användning av enkäter i betalningsbalansstatistiken.

Utskottet

Riksdagen beslöt i maj 1989 att förlänga valutaregleringen med ett år (prop. 1988/89:142, FiU32, rskr. 293). Avsikten med beslutet var inte i första hand att upprätthålla den materiella regleringen som sådan. Redan tidigare hade riksdagen fattat principbeslut om att den skulle avvecklas och att valutalagstiftningen i fortsättningen skulle behållas endast i beredskapssyfte. Förlängningen var i stället avsedd som en temporär lösning i avvaktan på att kraven på skattekontroll och statistik skulle kunna tillgodoses på annat sätt än med stöd av valutaregleringens föreskrifter.

I den nu aktuella propositionen framläggs förslag av denna innebörd. Behovet av statistik och skattekontroll föreslås bli tillgodosett genom en ny lag om betalningar till och från utlandet, den s.k. betalningslagen, samt genom ändringar i riksbankslagen (1988:1385) och lagen (1990:000) om självdeklaration och kontrolluppgifter. Betalningslagen innehåller bl.a. bestämmelser om att betalningar till och från utlandet skall ske via auktoriserad valutahandlare. Från denna huvudregel kommer dock en rad undantag att kunna göras.

Den nuvarande grunden för valutaregleringen, valutalagen (1939:350), föreslås bli ersatt av en ny lag om valutareglering, vilken har karaktären av ren beredskapslag avsedd att sättas in under säkerhetspolitiska kriser och i krig. Den nya lagen skall också kunna användas i fredstid om landet utsätts för allvarliga störningar på det valutapolitiska området.

Fyra motioner har väckts med anledning av propositionen.

Moderata samlingspartiet avvisar i *motion Fi59* förslaget om en fredstida tillämpning av lagen om valutareglering. Den nya lagen bör enligt motionärernas mening ges karaktären av en ren beredskapslag,

uteslutande avsedd för säkerhetspolitiska kriser och krig (yrkande 1). Allvarliga valutapolitiska störningar under fredstida förhållanden skall i stället mötas med marknadskonforma ekonomisk-politiska åtgärder. Motionärerna avvisar också föreslaget till betalningslag, som enligt deras mening innebär ett återfall i förlegat regleringstänkande. Regeringen bör ges i uppdrag att utforma ett nytt förslag (yrkande 2).

Folkpartiet uttrycker i *motion Fi61* förståelse för att det i vissa extrema fredstida situationer kan uppkomma behov av en valutareglering. För att markera att valutaregleringen inte skall kunna tillämpas i fredstid annat än i ytterst extrema situationer förordar motionärerna att ett tillägg av denna innebörd görs i det framlagda förslaget till lag om valutareglering (yrkande 1). Motionärerna föreslår också vissa ändringar i propositionens övriga lagförslag (yrkandena 2–6).

Vänsterpartiet kommunisterna framhåller i *motion 58* att det är sannolikt att 1980-talets valutareglering inte vidgat landets penningpolitiska oberoende nämnvärt. Frågan om utrymmet för en oberoende penningpolitik är enligt motionärerna givetvis mycket viktig. De föreslår därför att en utredning tillsätts med uppgift att finna nya och mer effektiva metoder att föra en självständig stabiliseringspolitik. En sådan utredning bör också omfatta de fackliga organisationernas möjligheter att förhindra osunda kapital- och valutaflöden (yrkande 2). I avvaktan på att en sådan utredning kommer till stånd föreslår motionärerna att propositionen avslås (yrkande 1) och att valutaregleringen tillämpas även fortsättningsvis i syfte att markera att Sverige i största möjliga utsträckning avser att driva en nationellt självständig politik (yrkande 3).

Miljöpartiet de gröna anser i *motion Fi60* att det under nuvarande omständigheter är oriktigt att inte ha kvar valutaregleringen. Motionärerna vill ha en valutalag som begränsar kapitalets rörlighet av ekologiska och sociala skäl. Till en sådan lag skall kopplas en beredskapslag som medger undantag under specificerade förhållanden som att man lyckas bromsa det globala ekologiska förfallet. Mot bakgrund härav begär motionärerna att propositionen avslås (yrkande 1) och att regeringen ges i uppdrag att utforma ett nytt förslag till lag om betalningar till och från utlandet (yrkande 2).

Krav på fortsatt valutareglering

Vid halvårsskiftet 1989 införde riksbanksfullmäktige omfattande dispenser i riksbankens valutaföreskrifter. Beslutet innebar i praktiken att valutaregleringen i allt väsentligt avskaffades. Därmed erfordrades inte längre riksbankens tillstånd för t.ex.

- investeringar i utländska obligationer,
- köp av fastighet eller bostad av även annan än juridisk person,
- lån från och till utlandet oavsett ändamål och löptid,
- återbetalning av lån i förtid,
- leasing och annan finansiell verksamhet i utlandet,
- köp av utländsk valuta i valutabank, även för placering på räntebärande valutakonto,

- termins- och optionsaffärer i utländsk valuta inom landet,
- överföring av kapital till utlandet vid emigration,
- ut- och införsel av alla slag av betalningsmedel och värdepapper.

Tills vidare behövs dock förbudet mot placeringar på eget inlåningskonto i utlandet samt betalning av utländska livförsäkringspremier överstigande 3 000 kr. per år. Alla betalningar till och från utlandet skulle dessutom alltjämt göras genom valutabank, och värdepapperstransaktioner med utlandet skulle på motsvarande sätt kanaliseras genom valutabank eller fondkommissionär. Vidare skulle utländska värdepapper förvaras i depå hos valutabank eller fondkommissionär. Dessa inskränkningar syftade i enlighet med det tidigare nämnda riksdagsbeslutet till att ge riksbanken möjlighet att upprätthålla en god betalningsbalansstatistik och att bidra till en tillfredsställande skattekontroll.

Vänsterpartiet kommunisterna och miljöpartiet de gröna yrkar från delvis skilda utgångspunkter avslag på propositionen och begär att valutaregleringen skall tillämpas även fortsättningsvis. Vänsterpartiet kommunisterna vill behålla valutaregleringen för att markera att Sverige så långt som möjligt avser att driva en nationellt självständig politik. Inte minst vill man genom en skärpt tillämpning av valutaregleringen begränsa fastighetsinvesteringarna. Miljöpartiet de gröna vill för sin del ha en valutalag som begränsar kapitalets rörlighet av ekologiska och sociala skäl.

Utskottet får med anledning härav anföra följande. Som även framgår av vänsterpartiet kommunisternas motion kan den nuvarande valutalagstiftningen inte användas för att begränsa och styra kapitalrörelser. Senare års erfarenheter har visat att valutaregleringen inte givit något skydd mot destabiliserande valutaflöden i tider med valutaoro. Regleringen har inte heller fungerat konkurrensneutralt mot olika typer av företag. Stora internationella företag har haft en betydande handlingsfrihet medan små och medelstora företag påverkats mer kännbart. Den omständigheten att regleringen med tiden blivit allt mindre effektiv utgjorde också ett av motiven till att den avskaffades. Mot bakgrund härav ter sig en fortsatt tillämpning av den nuvarande valutaregleringen som mer eller mindre verkningslös.

Möjligheterna att föra en i förhållande till omvärlden oberoende ekonomisk politik är begränsade i ett land som Sverige med en omfattande utrikeshandel. Med det stora handelsutbytet följer ett internationellt beroende. Den internationella arbetsfördelningen grundas på frihandelsprincipen till vilken Sverige sedan länge har anslutit sig. Den främjar ekonomisk utveckling och välstånd i alla länder som deltar i detta samarbete. Med handelsutbytet följer också betalningsströmmar mellan länderna. Valutaregleringen har inte omfattat dessa transaktioner. Det har således inneburit att en mycket stor del av transaktionerna mellan Sverige och utlandet inte har varit föremål för kontroll. Om man skulle vilja upprätthålla en effektiv kontroll av valutaströmmarna skulle detta kräva ett regleringssystem som omfattade även de transaktioner som sker i anslutning till utrikeshandeln. Utskottet ser inte en

sådan utveckling som vare sig önskvärd eller möjlig. Ett återinförande av valutaregleringen skulle också omöjliggöra Sveriges strävanden att närma sig EG.

Ambitionen att föra en självständig svensk stabiliseringspolitik kan således inte vila på fortsatta regleringar utan måste bäras upp av en långsiktigt inriktad ekonomisk politik som i förening med riksbankens penningpolitik inger förtroende hos omvärlden. Eftersom statistikbehovet och kravet på skattekontroll nu föreslås bli tillgodosett i annan ordning finns det inte heller motiv för att behålla valutaregleringen av denna anledning. Valutaregleringen bör därför avvecklas i enlighet med riksdagens tidigare uttalanden och en valutaregleringslag behållas endast i beredskapssyfte. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet de i motionerna Fi58 (vpk) yrkandena 1 och 3 samt Fi60 (mp) yrkande 1 framförda kraven på en fortsatt tillämpning av valutaregleringen och ett avslag på propositionen.

Enligt utskottets mening ter det sig inte heller motiverat att låta utreda vilka alternativ till valutaregleringen som skulle kunna utnyttjas för att stärka våra möjligheter att föra en självständig stabiliseringspolitik. Att resa barriärer av det slag motionärerna har i åtanke är inte förenligt med vår strävan att underlätta handeln med varor och tjänster. Det finns därför inte anledning att utreda denna fråga. Utskottet avstyrker med hänvisning härtill yrkande 2 i motion Fi58 (vpk).

Fredstida tillämpning av valutaregleringen

Såsom tidigare nämnts avvisar moderata samlingspartiet förslaget att den nya beredskapslagen skall kunna tillämpas även i fredstid "om valutamarknaden och valutapolitiken utsätts för allvarliga störningar till följd av utomordentligt stora kortfristiga kapitalrörelser". Den typen av problem får enligt motionärerna i stället mötas med marknadskonforma ekonomisk-politiska åtgärder. En anknytning av kronan till EMS skulle underlätta försvaret av valutan i orostider, anser motionärerna.

Folkpartiet kan för sin del godta en fredstida tillämpning av valutaregleringen under förutsättning att det i lagen angivna störningsrekvisitet skärps. Motionärerna föreslår sålunda att begreppet "allvarliga störningar" skall förstärkas med ordet "synnerligen" och att lagen därmed skulle få användas bara "om valutamarknaden och valutapolitiken utsätts för *synnerligen* allvarliga störningar till följd av utomordentligt stora kortfristiga kapitalrörelser".

Såsom framhålls i propositionen är det ytterst angeläget att den nu genomförda avregleringen ges beständig trovärdighet både inom och utom landet. I likhet med föredraganden vill utskottet slå fast att det inte får råda något tvivel om att ett i princip oåterkalleligt steg har tagits mot en verklig avreglering och en marknadsorienterad styrning av kapitalrörelserna.

Man kan dock inte bortse från att det även i fredstid kan inträffa extraordinära händelser som är av den karaktären att de inte kan bemästras med vanliga ekonomisk-politiska åtgärder. För sådana myck-

et extrema krissituationer kan det finnas behov av att temporärt kunna tillgripa en valutareglering. Propositionens lagförslag är i denna del utformat i nära överensstämmelse med den undantagsklausul som finns intagen i EG:s slutliberaliseringsdirektiv. Av betydelse i sammanhanget är också att regeringen i dessa fall inte får förordna om valutareglering annat än på framställning av riksbanksfullmäktige. Regeringen kan därvid inte besluta om mer omfattande regleringar än vad fullmäktige föreslagit. Varje sådant beslut skall dessutom inom normalt en månad underställas riksdagens prövning.

Den valda lösningen med en anknytning till EG-direktivets undantagsklausul är enligt utskottets mening ändamålsenlig. Därmed klargörs att Sverige i framtiden inte har för avsikt och enligt lagförslaget inte heller kan använda valutaregleringen på annat sätt än som medges för EG-länderna. Utskottet delar föredragandens bedömning att det inte finns några vägande skäl att på det här området gå längre i bindande riktning än vad EG-direktiven föreskriver.

Med hänvisning till det anförda biträder utskottet det i propositionen intagna förslaget till lag om valutareglering. Samtidigt avstyrker utskottet motionerna Fi59 (m) yrkande 1 och Fi61 (fp) yrkande 1.

Genom lagen om valutareglering upphävs valutlagen (1939:350). Eftersom det i *vissa andra lagar hänvisas till denna lag bör även dessa lagrum ändras*. Det gäller 55 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank, 6 § lagen (1983:1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper, lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ samt 2 § lagen (1986:765) med instruktion för riksdagens ombudsmän. Det ankommer på konstitutionsutskottet att föreslå motsvarande ändring i en av riksdagsordningens tilläggsbestämmelser (RO 9.8.1).

Betalningslagen

Riksdagen har tidigare slagit fast att en fullgod skattekontroll måste kunna upprätthållas när avvecklingen av valutaregleringen fullföljs. Riksdagen har också framhållit vikten av att avvecklingen sker på ett sådant sätt att en god statistik över utrikesbetalningarna kan bibehållas. Betalningslagen är avsedd att tillgodose dessa krav.

Både moderata samlingspartiet och miljöpartiet begär att det i propositionen intagna lagförslaget skall avslås och att regeringen skall återkomma med ett nytt förslag till betalningslag. Moderata samlingspartiet ser förslaget i propositionen som ett återfall i förlegat regleringstänkande och kräver att det nya förslaget står i samklang med aktuella liberaliseringssträvanden inom OECD och EG.

Folkpartiet förordar i sin motion att lagförslaget ändras på en punkt.

Såsom framhålls i propositionen skulle en tillfredsställande nivå på skattekontrollen i och för sig kunna uppnås genom ett vidsträckt internationellt samarbete. Grunden för ett sådant samarbete har bl.a. lagts i Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden m.m. vilken nyligen godkänts av riksdagen (prop. 1989/90:14, SkU17, rskr. 216). Alltför få länder väntas dock godkänna

denna konvention i ett första steg för att kontrollproblemen under överskådlig tid skulle kunna lösas på detta sätt. I avvaktan på ett väsentligt utvidgat internationellt samarbete bör därför skattekontrollen enligt föredragandens mening bygga på interna regler som utformats just för detta ändamål.

Enligt finansutskottets mening får kraven på skattekontroll och statistik inte eftersättas. Självklart vore det önskvärt om dessa behov kunde tillgodoses genom ett omfattande internationellt samarbete. Såsom framgår av propositionen finns det emellertid för närvarande inte förutsättningar för detta. Även finansutskottet anser därför att skattekontrollen och statistikinsamlingen tills vidare måste grundas på inhemska regler som utformats i enlighet med propositionens förslag. Mycket talar emellertid för att en sådan lösning inte kan ses som permanent. Som också framhålls i propositionen går utvecklingen på det ekonomiska området i Europa mycket fort, och stora förändringar sker på kort tid. I likhet med föredraganden bedömer utskottet därför att reglerna kan komma att behöva ses över inom en relativt snar framtid.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Fi59 (m) yrkande 2 och Fi60 (mp) yrkande 2.

I propositionen föreslås att *förbudet mot placeringar på eget inlåningskonto i utlandet* skall bestå för såväl svensk juridisk person som för fysisk person bosatt i Sverige. Generella undantag skall dock göras för dem som bedriver verksamhet i utlandet eller som av annan anledning har ett affärsmässigt eller annat beaktansvärt behov av att kunna göra betalningar till eller från ett eget inlåningskonto i utlandet. Regeringen, eller myndighet som regeringen bestämmer, föreslås få möjlighet att föreskriva om ytterligare undantag från detta förbud.

När Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden m.m. har trätt i kraft, bör det enligt propositionen vara tillåtet för såväl svenska juridiska personer som fysiska personer bosatta i Sverige att verkställa betalningar till eget inlåningskonto i de länder som tillträtt konventionen, under förutsättning att kontrolluppgifter lämnas till de svenska skattemyndigheterna på i huvudsak samma sätt som i Sverige. Av statistik- och kontrollskäl bör emellertid förmedlingskravet gälla även för sådana betalningar i den mån de överstiger 50 000 kr.

Folkpartiet begär i sin motion att det redan av lagen skall framgå att förbudet mot inlåningskonto i utlandet inte gäller de länder som lämnar kontrolluppgift till Sverige. Motionärerna kan dessutom inte godta att något förmedlingskrav skall gälla för sådana transaktioner.

Skatteutskottet, som yttrat sig i ärendet, anser att man bör göra undantag från förbudet mot inlåningskonto i utlandet för de länder som lämnar en tillfredsställande information till svenska myndigheter. Skatteutskottet tar för egen del inte ställning till hur föreskrifterna om ett sådant undantag bör utformas i detalj utan överlåter åt regeringen att svara för denna fråga. I likhet med föredraganden anser skatteutskottet dock att sådana bestämmelser bör meddelas i en förordning.

Skatteutskottet påpekar också att Europaråds- och OECD-konventionen träder i kraft när den godkänts av fem stater. Förutom Sverige förbereder för närvarande Norge, Finland och USA ett godkännande av konventionen.

Bred enighet föreligger således om att förbudet mot utländska inlåningskonton inte skall omfatta länder med vilka Sverige har ett internationellt skattesamarbete. Ett sådant samarbete kan grundas på den nyssnämnda konventionen. Det kan också utgå från andra internationella överenskommelser. Med hänsyn härtill anser finansutskottet det mindre lämpligt att i lag reglera vilka undantagsbestämmelser som skall gälla på detta område. I likhet med skatteutskottet förordar finansutskottet att sådana föreskrifter tas in i en förordning. Utskottet avstyrker med det anförda motion Fi61 (fp) yrkande 2.

I propositionen föreslås att *utländska* fondpapper som förvärvas av en svensk juridisk person eller en fysisk person bosatt i Sverige skall förvaras i depå. Depåkravet har emellertid i lagförslagets 8 § kommit att begränsas till "fondpapper som har emitterats av en *utländsk juridisk person*". Det är emellertid inte ovanligt att vissa typer av värdepapper emitteras också av fysiska personer. Det aktuella lagrummet bör därför kompletteras med en föreskrift av denna innebörd. Med detta tillägg biträder utskottet det i propositionen framlagda förslaget till betalningslag.

Valutahandelstillstånd och valutalimiter

I propositionen föreslås att valutahandel skall få bedrivas endast efter tillstånd av riksbanken. Ett sådant tillstånd (valutahandelstillstånd) skall kunna medges för olika kreditinstitut och postverket. En tillståndshavare skall efter erhållet tillstånd kallas auktoriserad valutahandlare. Vid prövningen skall den sökandes kompetens och soliditet samt allmänna lämplighet beaktas. Ett valutahandelstillstånd skall kunna begränsas till viss valutahandel. Något tillstånd behövs inte för köp och försäljning av resevaluta.

I propositionen föreslås dessutom att riksbanken även i fortsättningen skall kunna fastställa s.k. valutalimiter för bankerna.

Folkpartiet begär att samtliga finansinstitut som står under myndighetstillsyn skall ges principiell rätt att handla med valutor och ombesörja betalningar till och från utlandet. Motionärerna anser att det vore fel att inskränka denna rättighet med hänsyn till det aktuella institutets normala verksamhet, eftersom detta enligt deras uppfattning skulle verka konkurrenshämmande och inskränkande på verksamhetens expansion. Motionärerna kräver också att bruket av valutalimiter avskaffas och att sådana limiter förbehålls extraordinära situationer.

Innebörden av propositionens förslag är att tillståndsgivningen för valutahandel skall utvidgas betydligt. För närvarande är det endast affärsbanker, sparbanker samt postverket som kan få rätt att bedriva handel med valuta. I fortsättningen skall samtliga kreditinstitut som står under tillsyn av myndighet kunna komma i fråga som valutahand-

lare, således även t.ex. finansbolag och försäkringsbolag. Även utländska banker som givits rätt att driva verksamhet genom filial i Sverige kan erhålla tillstånd.

Eftersom de auktoriserade valutahandlarna kommer att engageras i myndighetsutövning vid sin insamling och rapportering av uppgifter är det enligt finansutskottets mening rimligt att riksbanken ges möjlighet att göra en lämplighetsprövning av varje enskilt institut. Såsom framhålls i propositionen är det angeläget att denna prövning inte görs efter så hårda kriterier att den åsyftade breddningen och ökade konkurrensen inom valutahandeln motverkas. Behovet av en god skattekontroll motiverar emellertid att betalningarna går genom institut som står under tillsyn. Som utskottet ser det måste riksbanken också kunna pröva om den sökande har erforderliga personella resurser och teknisk utrustning för att kunna driva alla typer av valutahandel samt fullgöra sin rapportering och kontroll på ett tillfredsställande sätt. Det är dock inte rimligt att av varje enskild valutahandlare kräva resurser och kompetens som erfordras för alla typer av valutahandel. För att ett sådant krav inte skall utgöra hinder för auktorisation ter det sig ändamålsenligt att riksbanken ges möjlighet att bevilja begränsade valutahandelstillstånd som är anpassade efter resp. instituts resurser och behov.

Valutalimiter reglerar bankernas nettopositioner i utländsk valuta. Syftet med limiterna är dubbelt. Genom dem kontrolleras kursriskerna i valutahandeln. De begränsar också bankernas möjligheter att ändra sina positioner och minskar på så sätt potentiella störningar på valutamarknaderna.

Som också framhålls i propositionen är bruket av valutalimiter på bankernas valutahandel vanligt internationellt sett. Liberaliseringen av kapitalrörelserna har inte ändrat på detta förhållande. Förekomsten av valutalimiter ses som ett stabiliserande inslag i centralbankernas politik. För Sveriges vidkommande har bruket av valutalimiter utgjort ett traditionellt inslag i riksbankens valuta- och penningpolitik. Utskottet delar föredragandens bedömning att det i dag inte finns tillräckliga skäl för Sverige att avstå från ett valutapolitiskt instrument som är internationellt vedertaget.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet propositionens förslag till ändringar i riksbankslagen. Utskottet avstyrker samtidigt motion Fi61 (fp) yrkandena 3 och 4.

Kontrolluppgifter

I propositionen föreslås att valutahandlare skall lämna kontrolluppgifter om betalningar till och från utlandet. De skall därvid lämna uppgift om varje betalning som överstiger 50 000 kr. Upplysning skall också lämnas om vad betalningen avser och vilket land betalningen går till eller kommer från. Vid betalning till utlandet skall upplysning likaså lämnas om namnet på betalningsmottagaren. Kontrolluppgiftsskyldigheten skall gälla även mindre betalningar om dessa utgör delbetalningar av en summa som överstiger gränsbeloppet.

Folkpartiet framhåller i sin motion att det inte är rimligt att kräva av valutahandlare att de skall ta reda på om en beloppsmässigt mindre betalning utgör en delbetalning av en större summa. Valutahandlarna bör kunna utgå från att mindre belopp är undantagna, anser motionärerna. De kan inte heller godta att uppgiftsskyldigheten skall omfatta namnet på betalningsmottagaren, eftersom denne normalt inte är skattskyldig i Sverige.

Skatteutskottet har i sitt yttrande anslutit sig till föredragandens uppfattning att det från skattekontrollsynpunkt kan vara av stort värde att få kännedom om vem som är mottagare av en betalning till utlandet när det finns en intressegemenskap med den som svarar för betalningen. Även finansutskottet delar denna bedömning. Som framhålls i propositionen skall motsvarande uppgifter redan i dag lämnas inom BOK-systemet, och det behövs därför inte skapas några nya administrativa rutiner för dessa fall.

Det är enligt finansutskottets mening uppenbart att även mindre delbetalningar av summor som överstiger 50 000 kr. måste omfattas av uppgiftsskyldigheten om inte stora luckor skall öppnas i kontrollsystemet. Utskottet instämmer i föredragandens bedömning att valutahandlarna i dessa fall får lita på kundens uppgifter som ju lämnas under straffansvar.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionens förslag till ändringar i lagen (1990:000) om självdeklaration och kontrolluppgifter. Utskottet avstyrker samtidigt motion Fi61 (fp) yrkande 5.

Övrigt

Eftersom utskottet inte biträtt folkpartiets förslag till uppmjukningar i bl.a. betalningslagen är det inte påkallat att samla in underlag för betalningsbalansstatistiken på annat sätt än som föreslås i propositionen. Utskottet avstyrker med hänsyn härtill det i motion Fi61 (fp) yrkande 6 framförda förslaget om *användning av enkäter för sammanställning av betalningsbalansstatistiken*.

Vad som i övrigt anförts i propositionen föranleder inte något särskilt uttalande från utskottets sida.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. *beträffande avslag på propositionen och fortsatt tillämpning av valutaregleringen*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Fi58 yrkandena 1 och 3 samt 1989/90:Fi60 yrkande 1,

res. 1 (vpk)

res. 2 (mp)

2. *beträffande utredning om metoder för att skapa större självständighet i stabiliseringspolitiken*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Fi58 yrkande 2,

res. 3 (vpk)

3. beträffande *lag om valutareglering*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:Fi59 yrkande 1 och 1989/90:Fi61 yrkande 1 antar i proposition 1989/90:135 framlagt förslag till lag om valutareglering,

res. 4 (m)

res. 5 (fp)

4. beträffande *följändringar i vissa andra lagar*

att riksdagen

dels antar av utskottet i *bilaga 2* intagna förslag till

a) lag om ändring i lagen (1983:1053) om skatt på omsättningen av vissa värdepapper,

b) lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för riksdagens ombudsmän,

c) lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ,

d) ändring av 55 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank, *dels* beslutar om en sådan ändring av ingressen till det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank som föranleds av det sistnämnda förslaget,

5. beträffande *betalningslagen*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:Fi59 yrkande 2, 1989/90:Fi60 yrkande 2 och 1989/90:Fi61 yrkande 2 antar i proposition 1989/90:135 framlagda förslag till

a) lag om betalningar till och från utlandet m.m. med följande som utskottets förslag betecknade lydelse av 8 §:

*Propositionens förslag**Utskottets förslag*

8 §

Om en svensk juridisk person eller en fysisk person bosatt i Sverige förvärvar fondpapper som har emitterats av en utländsk juridisk person, skall dessa läggas i särskild depå hos valutahandlare eller av riksbanken särskilt godkänd fondkommissionär. Om förvärvet har skett på det sätt som anges i 4 §, skall valutahandlaren eller fondkommissionären se till att fondpapperen deponeras. Valutahandlaren eller fondkommissionären får i sin tur deponera fondpapperen i utlandet.

Om en svensk juridisk person eller en fysisk person bosatt i Sverige förvärvar fondpapper som har emitterats av en utländsk juridisk person *eller en fysisk person som inte är bosatt i Sverige*, skall dessa läggas i särskild depå hos valutahandlare eller av riksbanken särskilt godkänd fondkommissionär. Om förvärvet har skett på det sätt som anges i 4 §, skall valutahandlaren eller fondkommissionären se till att fondpapperen deponeras. Valutahandlaren eller fondkommissionären får i sin tur deponera fondpapperen i utlandet.

Förvärvar en svensk juridisk person eller en fysisk person som är bosatt i Sverige svenska obligationer eller andra skuldebrev avsedda för allmän omsättning, skall dessa också deponeras enligt bestämmelserna i första stycket om emissionen av fondpapperen särskilt riktats till utlandet.

Med att fondpapper läggs i depå hos valutahandlare eller fondkommissionär jämställs i fråga om fondpapper i ett kontobaserat system att fondpapperen inte kan disponeras utan valutahandlaren eller fondkommissionärens medverkan.

b) lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),

res. 6 (m)

res. 7 (fp)

res. 8 (mp)

6. beträffande *valutahandelstillstånd och valutalimit*

att riksdagen med avslag på motion 1989/90:Fi61 yrkandena 3 och 4 antar det i proposition 1989/90:135 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,

res. 9 (fp)

7. beträffande *kontrolluppgifter*

att riksdagen med avslag på motion 1989/90:Fi61 yrkande 5 antar det i proposition 1989/90:135 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1990:000) om självdeklaration och kontrolluppgifter,

res. 10 (fp)

8. beträffande *användningen av enkäter för betalningsbalansstatistiken*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Fi61 yrkande 6.

res. 11 (fp)

Stockholm den 22 maj 1990

På finansutskottets vägnar

Anne Wibble

Närvarande: Anne Wibble (fp), Roland Sundgren (s), Lars Tobisson (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Gunnar Björk (c), Per Olof Håkansson (s), Rune Rydén (m), Lisbet Calner (s), Arne Kjörnsberg (s), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp), Ivar Franzén (c), Carl Frick (mp), Marianne Carlström (s), Sonia Karlsson (s), Maggi Mikaelsson (vpk) och Ines Uusmann (s).

1. Avslag på propositionen och fortsatt tillämpning av valutaregleringen (mom. 1)

Maggi Mikaelsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Utskottet får" och på s. 6 slutar med "på propositionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet får med anledning härav anföra följande. Såsom framhålls i motion Fi58 (vpk) är det sannolikt att 1980-talets valutareglering inte vidgade det penningpolitiska oberoendet nämnvärt. I likhet med motionärerna anser emellertid utskottet att detta inte är liktydigt med att det fortsättningsvis saknas möjlighet att föra en självständig penningpolitik.

Frågan om utrymmet för en oberoende penningpolitik är givetvis mycket viktig, men ränteoberoendet bör inte ses som ett mål i sig. Det viktiga är i stället vilken penning- och valutapolitik som är optimal för att man skall kunna uppnå målen om full sysselsättning samt social- och fördelningspolitisk rättvisa.

Valutaregleringen bör tillämpas även fortsättningsvis i syfte att markera att Sverige i största möjliga utsträckning avser att driva en nationellt självständig politik. Inte minst bör en skärpt tillämpning av valutaregleringen inriktas på att begränsa fastighetsinvesteringarna.

Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi58 (vpk) yrkandena 1 och 3 samt avstyrker propositionen och motionerna Fi59 (m) och Fi61 (fp). Förslagen i motion Fi60 (mp) har en något annorlunda inriktning men kommer genom utskottets ställningstagande att i betydande utsträckning bli tillgodosedda. Även denna motion avstyrks därför av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *avslag på propositionen och fortsatt tillämpning av valutaregleringen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi58 yrkandena 1 och 3 avslår propositionen 1989/90:135 och motionerna 1989/90:Fi59, 1989/90:Fi60 och 1989/90:Fi61 samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en fortsatt tillämpning av valutaregleringen,

2. Avslag på propositionen och fortsatt tillämpning av valutaregleringen (mom. 1)

Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Utskottet får" och på s. 6 slutar med "Fi58 (vpk)" bort ha följande lydelse:

Utskottet får med anledning härav anföra följande. En fortsatt avveckling av valutaregleringen skulle få till följd att Sverige på sikt frånhänder sig kontrollen över den egna ekonomin. En fri valutamarknad öppnar vägen för internationell skatteflykt och bidrar därmed till att landet går miste om betydande skattemedel. I likhet med miljöpartiet de gröna anser utskottet därför att övergången till en fri valutamarknad bör stoppas och att kapitalets rörlighet bör begränsas av ekologiska och sociala skäl. Lättnader i valutareglering bör få ske först när man kan se att det globala ekologiska förfallet bromsats, att ett övertygande ekologiskt återuppbyggnadsarbete är i gång, att en rättvis fördelning av världens resurser har påbörjats, att den svenska ekonomin fungerar utan störningar och är i god balans samt att landet sedan lång tid inte har haft något bytesbalansunderskott. Sverige bör enligt utskottets mening ta sin del av ansvaret för att handeln mellan länder och människor och deras organisationer ges en ekologiskt och socialt ansvarsfull inriktning.

Vad utskottet här anfört innebär att utskottet tillstyrker motion Fi60 (mp) yrkande 1 och avstyrker propositionen samt motionerna Fi59 (m) och Fi61 (fp). Förslagen i motion Fi58 (vpk) har en något annorlunda inriktning men kommer genom utskottets ställningstagande att i betydande utsträckning bli tillgodosedda. Även denna motion avstyrks därför av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. *beträffande avslag på propositionen och fortsatt tillämpning av valutaregleringen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi60 yrkande 1 avslår propositionen 1989/90:135 och motionerna 1989/90:Fi58, 1989/90:Fi59 yrkande 1 och 1989/90:Fi61 samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en fortsatt tillämpning av valutaregleringen.

3. Utredning om metoder för stabiliseringspolitiken (mom. 2)

Maggi Mikaelsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "Fi58 (vpk)" bort ha följande lydelse:

Som föreslås i motion Fi58 (vpk) bör en utredning tillsättas med uppgift att finna nya och mer effektiva metoder att föra en självständig stabiliseringspolitik. En sådan utredning bör också omfatta de fackliga organisationernas möjligheter att förhindra osunda kapital- och valutaflöden. Vad utskottet här anfört med anledning av motion Fi58 (vpk) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. *beträffande utredning om metoder för att skapa större självständighet i stabiliseringspolitiken*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi58 yrkande 2 som

sin mening ger regeringen till kända vad utskottet anfört om en utredning avsedd att finna metoder för en mer självständig valutapolitik,

1989/90:FiU37
Reservationer

4. Lag om valutareglering (mom. 3)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Man kan dock" och på s. 7 slutar med "(fp) yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Såsom framhålls i motion Fi59 (m) är det därför angeläget att lagen om valutareglering ges karaktären av en ren beredskapslag som uteslutande är avsedd för säkerhetspolitiska kriser och krig. Inte minst de dåliga erfarenheterna av hur prisregleringslagen har tillämpats stryker under vikten av detta. Påtagliga avgränsningssvårigheter skulle också uppkomma om man i lagtexten öppnar väg för en fredstida tillämpning av valutaregleringen genom att där inkludera "allvarliga störningar till följd av utomordentligt stora kortfristiga kapitalrörelser". I likhet med moderata samlingspartiet anser utskottet att sådana störningar i stället skall mötas med marknadskonforma ekonomisk-politiska åtgärder. En anknytning till EMS skulle underlätta försvaret av valutan i orostider.

Vad utskottet här anfört innebär att utskottet biträder motion Fi59 (m) yrkande 1. I enlighet med vad som förordas i motionen bör sålunda andra stycket utgå ur lagförslagets 1 §. En mindre jämkning erfordras också i 3 § samma lag.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande lag om valutareglering

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi59 yrkande 1 och med anledning av proposition 1989/90:135 samt med avslag på motion 1989/90:Fi61 yrkande 1 antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om valutareglering med följande som motionärernas förslag betecknade lydelse av 1 och 3 §§

Propositionens förslag

Reservanternas förslag

1 §

Efter samråd med riksbanken får regeringen förordna om valutareglering, om landet är i krig eller krigsfara eller det råder utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller av krigsfara som landet har befunnit sig i.

Propositionens förslag

Reservanternas förslag

I annat fall än som avses i första stycket får regeringen inom ramen för en framställning som gjorts av fullmäktige i riksbanken förordna om valutareglering för en tid av högst sex månader, om valutamarknaden och valutapolitiken utsätts för allvarliga störningar till följd av utomordentligt stora kortfristiga kapitalrörelser. Om det är uppenbart att sådana förhållanden skulle inträda på nytt om regleringen upphävdes, får regeringen på framställning av fullmäktige i riksbanken meddela ett nytt sådant förordnande.

Om det inte längre finns skäl för valutareglering, skall regeringen omedelbart förordna att regleringen skall upphöra.

3 §

Valutareglering innebär att transaktioner, som är av sådan art att de kan ha betydelse för valutapolitiken (valutatransaktioner) och som anges i förordnande om valutareglering, inte får genomföras utan tillstånd av riksbanken. *Valutareglering enligt 1 § andra stycket får bara avse in- eller utförsel av pengar eller andra tillgångar.*

Valutareglering innebär att transaktioner, som är av sådan art att de kan ha betydelse för valutapolitiken (valutatransaktioner) och som anges i förordnande om valutareglering, inte får genomföras utan tillstånd av riksbanken.

Om regeringen har förordnat om valutareglering, får regeringen förordna att riksbanken för ett tillstånd till valutatransaktion får

1. ta ut en avgift som skall tillfalla riksbanken, eller
2. bestämma att ett visst belopp under en viss tid skall vara insatt på konto i riksbanken.

Om regeringen har förordnat om valutareglering med stöd av 1 § första stycket, får regeringen förordna att den som innehar utländska betalningsmedel, tillgodohavanden på konton i utländskt myntslag eller utländska fondpapper skall erbjuda riksbanken eller någon av riksbanken utsedd bank att mot kontant betalning i svenska kronor lösa in dessa.

5. Lag om valutareglering (mom. 3)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Den valda lösningen" och slutar med "(fp) yrkande 1" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som sägs i motion Fi61 (fp) vill utskottet betona att det måste stå helt klart att valutaregleringen får tillämpas bara vid

extraordinära tillfällen och då endast när valutamarknaden utsätts för synnerligen allvarliga störningar. Andra svåra störningar måste bemästras med vanliga ekonomisk-politiska åtgärder. De sätt på vilket en annan beredskapslag tillämpats under fredstid — prisregleringslagen — manar inte till efterföljd. I likhet med motionärerna anser utskottet därför att det i lagtexten angivna störningsrekvisitet för en fredstida tillämpning av valutaregleringslagen skall skärpas genom att ordet "synnerligen" tillförs. Det står då helt klart att lagen skall tillämpas mycket restriktivt under fredstid och inte på annat sätt än som medges också i EG-länderna.

Vad utskottet här anfört innebär att utskottet biträder motion Fi61 (fp) yrkande 1. I entlighet med vad som förordas i motionen bör sålunda ordet "synnerligen" tillföras andra stycket i lagförslagets 1 §.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. *beträffande lag om valutareglering*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi61 yrkande 1 och med anledning av proposition 1989/90:135 samt med avslag på motion 1989/90:Fi59 yrkande 1 antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om valutareglering med följande som reservanternas förslag betecknade lydelse av 1 §

Propositionens förslag

Reservanternas förslag

1 §

Efter samråd med riksbanken får regeringen förordna om valutareglering, om landet är i krig eller krigsfara eller det råder utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller av krigsfara som landet har befunnit sig i.

I annat fall än som avses i första stycket får regeringen inom ramen för en framställning som gjorts av fullmäktige i riksbanken förordna om valutareglering för en tid av högst sex månader, om valutamarknaden och valutapolitiken utsätts för allvarliga störningar till följd av utomordentligt stora kortfristiga kapitalrörelser. Om det är uppenbart att sådana förhållanden skulle inträda på nytt om regleringen upphävdes, får regeringen på framställning av fullmäktige i riksbanken meddela ett nytt sådant förordnande.

I annat fall än som avses i första stycket får regeringen inom ramen för en framställning som gjorts av fullmäktige i riksbanken förordna om valutareglering för en tid av högst sex månader, om valutamarknaden och valutapolitiken utsätts för *synnerligen* allvarliga störningar till följd av utomordentligt stora kortfristiga kapitalrörelser. Om det är uppenbart att sådana förhållanden skulle inträda på nytt om regleringen upphävdes, får regeringen på framställning av fullmäktige i riksbanken meddela ett nytt sådant förordnande.

Om det inte lägre finns skäl för valutareglering, skall regeringen omedelbart förorda att regleringen skall upphöra.

6. Betalningslagen (mom. 5)

1989/90:FiU37

Reservationer

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Såsom framhålls" och på s. 9 slutar med "förslaget till betalningslag" bort ha följande lydelse:

Det är angeläget att Sverige verkar för en förbättrad skattekontroll över gränserna. Som anförs i motion Fi59 (m) innebär emellertid den betalningslag som regeringen nu föreslår att en ny form av valutareglering återinförs genom en bakväg.

Enligt den föreslagna lagen om betalningar till och från utlandet m.m. får sådana transaktioner ske endast via auktoriserad svensk valutahandlare. Köp och försäljning av utländska värdepapper måste på samma sätt hanteras av fondkommissionär med valutahandelsauktorisering. Sådana värdepapper måste dessutom förvaras i depå hos auktoriserad valutahandlare. Det skall i princip vara förbjudet att deponera medel på inlåningskonto utomlands. Förbudet mot att betala mer än 3 000 kr. i årspremie för en utländsk livförsäkring föreslås bestå tills vidare.

Enligt utskottets mening är begränsningarna oförenliga med aktuella strävanden mot fria kapitalrörelser över gränserna. De rimmar mycket illa med riksdagens uttalade avsikt att etablera så nära relationer med EG som möjligt. Vid sidan av skattekontrollen är syftet med restriktionerna uppenbarligen att man vill låsa in sparkapital i Sverige. Detta framkommer bl.a. i föreskriften om att utländsk livförsäkringspremie inte får överstiga 3 000 kr. i år. Denna åtgärd är dock förfelad med hänsyn till att de premier som i dag betalas in till svenska livförsäkringsbolag placeras av dessa i utländska fastigheter och aktier.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att kapitalflykt kan udvikas bara genom en teknisk och nivåmässig harmonisering av skattelagstiftningen till förhållandena i omvärlden. Detta måste prägla översynen av den svenska kapitalbeskattningen i samband med den förestående skatteomläggningen. Den föreslagna betalningslagen är ett återfall i förlegat regleringstänkande och bör enligt utskottets mening avvisas av riksdagen. Regeringen bör samtidigt ges i uppdrag att utforma ett nytt förslag som står i samklang med aktuella liberaliseringssträvanden inom OECD och EG.

Enligt finansutskottets mening bör de av utskottet här förordade åtgärderna vidtas. Det innebär att utskottet tillstyrker motion Fi59 (m) yrkande 2 och avstyrker propositionen i motsvarande del liksom motionerna Fi60 (mp) yrkande 2 och Fi61 (fp) yrkande 2.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *betalningslagen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi59 yrkande 2 avslår motionerna 1989/90:Fi60 yrkande 2 och 1989/90:Fi61 yrkande 2 samt de i propositionen 1989/90:135 framlagda förslagen till

a) lag om betalningar till och från utlandet m.m.

b) lag om ändring i sekretesslagen (1980:100) samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett nytt förslag till betalningslag anpassat till liberaliseringssträvandena inom OECD och EG,

7. Betalningslagen (mom. 5)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Skatteutskottet, som" och på s. 9 slutar med "(fp) yrkande 2" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som framhålls i motion Fi61 (fp) bör det vara tillåtet att utan förmedling av auktoriserad valutahandlare göra betalningar till och från ett eget inlåningskonto i sådana länder som lämnar kontrolluppgift till svenska skattemyndigheter. Utskottet avvisar således det i propositionen framförda förslaget om förmedlingskrav för sådana betalningar som överstiger 50 000 kr. Så snart Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden m.m. trätt i kraft bör en föreskrift av denna innebörd tas in i betalningslagen. Det bör därvid ankomma på regeringen att framlägga ett sådant förslag för riksdagen.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *betalningslagen*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Fi61 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1989/90:Fi59 yrkande 2 och 1989/90:Fi60 yrkande 2 antar de i propositionen 1989/90:135 framlagda förslagen till

a) lag om betalningar till och från utlandet m.m.

b) lag om ändring i sekretesslagen (1980:100) samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om lagteknisk reglering av frågan om inlåningskonton i länder med vilka Sverige har samarbete i skatteärenden,

8. Betalningslagen (mom. 5)

Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Såsom framhålls" och på s. 9 slutar med "förslaget till betalningslag" bort ha följande lydelse:

Såsom utskottet tidigare framhållit bör valutaregleringen behållas för att man skall kunna begränsa kapitalets rörlighet av ekologiska och sociala skäl. Till regleringen bör kopplas en beredskapslag som medger undantag under vissa specificerade förhållanden som att det globala ekologiska förfallet har bromsats och att en rättvisare fördelning av

resurser över hela världen har kommit till stånd. Det bör ankomma på regeringen att utforma ett förslag till ny betalningslag som överensstämmer med dessa krav.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *betalningslagen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi60 yrkande 2 och med avslag på proposition 1989/90:135 i berörd del samt motionerna 1989/90:Fi59 yrkande 2 och 1989/90:Fi61 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett nytt förslag till betalningslag.

9. Valutahandelstillstånd och valutalimiter (mom. 6)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Inneböörden av" och på s. 10 slutar med "yrkandena 3 och 4" bort ha följande lydelse:

Såsom framhålls i motion Fi61 (fp) bör rätten att handla med valutor och att ombesörja betalningar till och från utlandet inte kunna begränsas med hänsyn till det aktuella institutets normala verksamhet. En sådan begränsning skulle nämligen som utskottet ser det verka konkurrenshämmande och inskränkande på verksamhetens expansion.

Utskottet instämmer också i motionärernas uppfattning att bruket av valutalimiter bör avskaffas. Valutalimiter bör få utnyttjas bara i extraordinära situationer. Riksbanken bör således inte ges möjlighet att sänka limiterna i tider av valutaoro eftersom detta måste sägas stå i strid med slopandet av valutaregleringen som valutapolitiskt medel.

Vad utskottet här anfört innebär att utskottet biträder motion Fi61 yrkandena 3 och 4 samt avstyrker propositionen i motsvarande delar. Utskottets ställningstagande föranleder en jämkning av det i propositionen framlagda förslaget till ändring i riksbankslagen.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *valutahandelstillstånd och valutalimiter*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi61 yrkandena 3 och 4 samt med anledning av proposition 1989/90:135 antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank med följande som reservanternas förslag betecknade ändring av 22 b §

Propositionens förslag

Reservanternas förslag

22 b §

Valutahandel får bedrivas endast med stöd av tillstånd av riksbanken. Något tillstånd behövs dock inte för köp och försäljning av resevaluta.

Tillstånd till valutahandel med allmänheten (valutahandelstillstånd) kan medges kreditinstitut och postverket. Den som har fått sådant tillstånd kallas auktoriserad valutahandlare.

Vid prövningen skall sökandens kompetens och soliditet samt allmänna lämplighet beaktas.

Ett valutahandelstillstånd kan *begränsas till viss valutahandel. Tillståndet kan* förenas med villkor om

Ett valutahandelstillstånd kan förenas med villkor om den rapportering som riksbanken finner nödvändig.

1. *begränsningar av sökandens innehav av tillgångar och skulder i utländsk valuta samt, när det gäller fordringar och skulder mot utländska rättssubjekt, i svenska kronor, och*

2. den rapportering som riksbanken finner nödvändig.

10. Kontrolluppgifter (mom. 7)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Skatteutskottet har" och slutar med "(fp) yrkande 5" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som sägs i motion Fi61 (fp) anser utskottet att man rimligen inte kan kräva av valutahandlare att de skall ta reda på om en beloppsmässigt mindre betalning utgör en delbetalning av en större summa. Valutahandlarna bör i dessa fall kunna utgå från att mindre belopp är undantagna från uppgiftsskyldigheten.

Utskottet kan inte heller godta att uppgiftsskyldigheten skall omfatta namnet på mottagaren som normalt inte är skattskyldig i Sverige.

Vad utskottet här anfört innebär att utskottet biträder motion Fi61 (fp) yrkande 5 samt avstyrker propositionen i motsvarande delar. Utskottets ställningstagande föranleder en jämkning av det i propositionen framlagda förslaget till ändring i lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. *beträffande kontrolluppgifter*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi61 yrkande 5 samt med anledning av proposition 1989/90:135 antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1990:000) om självdeklaration och kontrolluppgifter med följande som reservanternas förslag betecknade ändring av 50 §

Propositionens förslag

Reservanternas förslag

50 §

Valutahandlare skall lämna kontrolluppgift för fysisk person för vilken valutahandlaren förmedlat betalning till eller från utlandet. Kontrolluppgiften skall avse varje betalning som överstiger 50 000 kronor. Upplysning skall lämnas om vad betalningen avser och vilket land betalningen verkställs till eller tas emot från *samt vid betalning till utlandet namn på betalningsmottagaren. Detsamma gäller mindre betalningar, om dessa utgör delbetalningar av en summa som överstiger 50 000 kronor.*

Valutahandlare skall lämna kontrolluppgift för fysisk person för vilken valutahandlaren förmedlat betalning till eller från utlandet. Kontrolluppgiften skall avse varje betalning som överstiger 50 000 kronor. Upplysning skall lämnas om vad betalningen avser och vilket land betalningen verkställs till eller tas emot från.

11. Användningen av enkäter för betalningsbalansstatistiken (mom. 8)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Eftersom utskottet" och slutar med "av *betalningsbalansstatistiken* " bort ha följande lydelse:

De ändringar som utskottet föreslagit i propositionens lagförslag medför att man måste söka sig nya vägar för att samla in underlag för betalningsbalansstatistiken. Av propositionen framgår att även föredraganden är medveten om att statistikuppgifter på sikt måste samlas in på annat sätt. Enligt utskottets mening saknas det anledning att vänta med en sådan förändring. Utskottet föreslår att erforderlig statistik samlas in med användning av enkäter.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *användningen av enkäter för betalningsbalansstatistiken*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi61 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om att använda enkätundersökningar som underlag för betalningsbalansstatistiken.

Särskilda yttranden

1. Lag om valutareglering (mom. 1)

Carl Frick (mp) anför:

Miljöpartiet de gröna anser att valutaregleringen skall behållas, och att den således skall tillämpas i alla fredstida situationer eftersom det finns behov av att permanent kunna begränsa kapitalets rörlighet av ekologiska och sociala skäl. Något skäl att överväga *när* lagen skall tillämpas finns därför inte.

2. Valutahandelstillstånd och valutalimiter m.m. (mom. 6–8)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anför:

Vi har begärt att regeringen skall återkomma med ett nytt förslag till betalningslag som står i samklang med aktuella liberaliseringssträvanden inom OECD och EG. Enligt vår mening finns det därför inte anledning att nu ta ställning till detaljer i det framlagda lagförslaget.

Propositionens lagförslag

1 Förslag till

Lag om valutareglering

Härigenom föreskrivs följande.

Förordnande om valutareglering

1 § Efter samråd med riksbanken får regeringen förordna om valutareglering, om landet är i krig eller krigsfara eller det råder utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller av krigsfara som landet har befunnit sig i.

I annat fall än som avses i första stycket får regeringen inom ramen för en framställning som gjorts av fullmäktige i riksbanken förordna om valutareglering för en tid av högst sex månader, om valutamarknaden och valutapolitiken utsätts för allvarliga störningar till följd av utomordentligt stora kortfristiga kapitalrörelser. Om det är uppenbart att sådana förhållanden skulle inträda på nytt om regleringen upphävdes, får regeringen på framställning av fullmäktige i riksbanken meddela ett nytt sådant förordnande.

Om det inte längre finns skäl för valutareglering, skall regeringen omedelbart förordna att regleringen skall upphöra.

2 § Varje förordnande enligt 1, 3 eller 12 § skall inom en månad från beslutet underställas riksdagen för godkännande. Om riksmöte inte pågår, skall förordnandet underställas riksdagen inom en månad från början av det närmast följande riksmötet. Om inte underställning sker, upphör förordnandet att gälla.

3 § Valutareglering innebär att transaktioner, som är av sådan art att de kan ha betydelse för valutapolitiken (valutatransaktioner) och som anges i förordnande om valutareglering, inte får genomföras utan tillstånd av riksbanken. Valutareglering enligt 1 § andra stycket får bara avse in- eller utförelse av pengar eller andra tillgångar.

Om regeringen har förordnat om valutareglering, får regeringen förordna att riksbanken för ett tillstånd till valutatransaktion får

1. ta ut en avgift som skall tillfalla riksbanken, eller
2. bestämma att ett visst belopp under en viss tid skall vara insatt på konto i riksbanken.

Om regeringen har förordnat om valutareglering med stöd av 1 § första stycket, får regeringen förordna att den som innehar utländska betalningsmedel, tillgodohavanden på konton i utländskt myntslag eller utländska fondpapper skall erbjuda riksbanken eller någon av riksbanken utsedd bank att mot kontant betalning i svenska kronor lösa in dessa.

Valutaregleringens administration

4 § Riksbanken skall meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av förordnanden enligt 1, 3 och 12 §§.

5 § Riksbanken får bemyndiga en auktoriserad valutahandlare att meddela tillstånd enligt denna lag. Anser sig valutahandlaren inte kunna bifalla en ansökan, skall denna överlämnas till riksbanken.

6 § Föreskrifter enligt 4 § beslutas av fullmäktige i riksbanken.

Riksbankens beslutanderätt i övrigt enligt denna lag utövas inom riksbanken av en styrelse (valutastyrelsen) och under styrelsen av en direktion (valutadirektionen) eller enskilda tjänstemän. Fullmäktige i riksbanken får överlåta åt valutastyrelsen att besluta om föreskrifter enligt 4 § som är av mindre principiell betydelse.

7 § Valutastyrelsen skall bestå av fem ledamöter. En av ledamöterna utses av regeringen och de övriga av fullmäktige i riksbanken. Av de ledamöter fullmäktige utser skall minst två utses utom riksbanken.

För varje ledamot skall en suppleant utses.

Fullmäktige i riksbanken utser bland valutastyrelsens ledamöter ordförande och vice ordförande.

8 § Bestämmelser om fördelningen av beslutanderätten mellan valutastyrelsen, valutadirektionen och enskilda tjänstemän samt om sammansättningen av valutadirektionen beslutas av fullmäktige i riksbanken.

9 § Om regeringen har meddelat ett förordnande om inlösen enligt 3 § tredje stycket och det föreligger oenighet om vilket värde i utländskt myntslag som skall ligga till grund för ersättningen eller efter vilken kurs omräkningen till svenska kronor skall göras, skall ersättningen bestämmas av en nämnd (valutanämnden).

Valutanämnden skall bestå av tre personer. Regeringen utser ordförande. En av de övriga ledamöterna utses av riksbanken och den andra av rikssammanslutningen för handelskamrar.

Till grund för nämndens beslut skall läggas en bedömning av det pris och den kurs som skulle ha kunnat uppnås vid en frivillig avyttring.

Nämndens beslut får överklagas till Svea hovrätt.

10 § Den som har tagit befattning med ett ärende som avses i denna lag får inte obehörigen röja vad han har fått veta om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Den som bryter mot förbudet i första stycket skall inte dömas till ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken.

Uppgiftsskyldighet och kontroll

11 § Om regeringen har förordnat om valutareglering, får riksbanken meddela föreskrifter om skyldighet för den, som för egen eller någon annans räkning har gjort en valutatransaktion, att om transaktionen lämna de uppgifter och visa upp de handlingar som behövs för kontroll av valutaregleringens efterlevnad.

12 § Om regeringen har förordnat om valutareglering med stöd av 1 § första stycket, får regeringen förordna att riksbanken eller posttjänstemän som riksbanken utser har rätt att öppna och granska de brev och andra försändelser till eller från utlandet som finns inom postverket.

13 § Om det med stöd av denna lag har föreskrivits begränsningar eller förbud mot att föra tillgångar in i eller ut ur landet, får tullmyndigheterna kontrollera att föreskrifterna följs.

För kontrollen gäller

- tullagen (1987:1065) i tillämpliga delar, varvid det som sägs om varor skall avse tillgångar som omfattas av valutaregleringen, samt
- bestämmelserna om förundersökning m.m., beslag, husrannsakan, kroppsvisitation och ytlig kroppsbesiktning i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

Straff m.m.

14 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt

1. bryter mot ett förbud, en föreskrift eller ett villkor som har meddelats med stöd av denna lag,

2. lämnar en oriktig uppgift och därigenom föranleder att ett tillstånd beviljas, som annars inte skulle ha meddelats, eller att en valutatransaktion som kräver tillstånd genomförs utan tillstånd, avgift eller deposition,

3. använder sig av eller medverkar som bulvan för att kringgå ett förbud som har meddelats med stöd av denna lag.

Har en gärning som avses i första stycket begåtts av grov oaktsamhet, döms till böter.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

15 § Om ett brott som avses i 14 § första stycket är att anse som grovt, döms till fängelse i högst två år.

Vid bedömningen om brottet är grovt skall särskilt beaktas om brottet har avsett mycket betydande belopp eller på något annat sätt har varit av synnerligen allvarlig art.

16 § För försök till brott som avses i 14 § första stycket eller 15 § döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

17 § Allmänt åtal för brott mot denna lag får väckas endast efter medgivande av riksbanken.

18 § Egendom som har varit föremål för brott som avses i 14 § första stycket, 15 eller 16 § eller vederlag för sådan egendom får förklaras förverkad helt eller delvis.

I stället för den egendom som avses i första stycket kan dess värde helt eller delvis förklaras förverkat.

19 § Om någon inte fullgör sådan skyldighet som anges i 11 §, får riksbanken förelägga honom vite.

20 § För att uppnå rättelse när en åtgärd har vidtagits i strid med ett förbud, en föreskrift eller ett villkor som har meddelats med stöd av denna lag får riksbanken förelägga vite. Föreläggandet får avse den som har rätt att förfoga över den egendom åtgärden avsåg eller det som har trätt i den egendomens ställe.

Ett föreläggande enligt första stycket får riktas mot den som sedan åtgärden vidtagits har förvärvat rätt till egendomen eller till det som har trätt i egendomens ställe bara om

- förvärvet har skett genom bodelning, arv, testamente eller gåva, eller
- förvärvaren har haft vetskap om eller skäligen anledning till misstanke om åtgärden och åsidosättandet av förbudet, föreskriften eller villkoret.

Något föreläggande att vidta rättelse får inte meddelas, om den egendom

som åtgärden avsåg, vederlag för den eller dess värde har förklarats förverkat.

1989/90:FiU37
Bilaga 1

21 § Om ett vite har förelagts med stöd av denna lag, får inte dömas till ansvar för gärning som omfattas av föreläggandet.

Överklagande

22 § Beslut inom riksbanken av annan än fullmäktige får överklagas till fullmäktige.

Fullmäktiges beslut får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990. Genom lagen upphävs valutalagen (1939:350).

Lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank dels att 17 och 40 §§ skall upphöra att gälla, dels att 22, 53 och 54 §§ skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall föras in två nya paragrafer, 22 a och 22 b §§, och närmast före 22 b § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Efter anmodan av riksbanken skall ett kreditinstitut till riksbanken lämna de uppgifter som riksbanken anser nödvändiga för att bedöma om en penningpolitisk åtgärd behöver vidtas eller för att utforma ett beslut om en sådan åtgärd.

Föreslagen lydelse

22 §

Efter anmodan av riksbanken skall ett kreditinstitut till riksbanken lämna de uppgifter som riksbanken anser nödvändiga för att följa utvecklingen på valuta- och kreditmarknaderna.

22 a §

Riksbanken skall på begäran tillhandahålla skattemyndigheters uppgifter som finns hos riksbanken och som rör betalningar till eller från utlandet, om det behövs för myndigheternas kontroll av skatter eller avgifter. I fråga om uppgifter som behövs för taxering tillämpas i stället bestämmelserna i 3 kap. 16 § taxeringslagen (1990:000).

Riksbanken skall på begäran tillhandahålla tullmyndigheters uppgifter som finns hos riksbanken och som rör betalningar för import eller export av varor.

Om det finns särskilda skäl får riksbanken underlåta att lämna uppgifter enligt första och andra styckena.

Valutahandel

22 b §

Valutahandel får bedrivas endast med stöd av tillstånd av riksbanken. Något tillstånd behövs dock inte för köp och försäljning av resevaluta.

Tillstånd till valutahandel med allmänheten (valutahandelstillstånd) kan medges kreditinstitut och postverket. Den som har fått sådant tillstånd kallas auktoriserad valutahandlare.

Vid prövningen skall sökandens kompetens och soliditet samt allmänna lämplighet beaktas.

Ett valutahandelstillstånd kan begränsas till viss valutahandel. Tillståndet kan förenas med villkor om

1. begränsningar av sökandens innehav av tillgångar och skulder i utländsk valuta samt, när det gäller fordringar och skulder mot utländska rättssubjekt, i svenska kronor, och

2. den rapportering som riksbanken finner nödvändig.

53 §

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift i samband med fullgörande av skyldighet enligt 22 § skall dömas till böter, om förningen inte är belagd med straff i brottsbalken.

Den som bedriver valutahandel utan tillstånd skall dömas till böter eller fängelse högst sex månader.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

54 §

Riksbanken skall utan hinder av vad som föreskrivs i 8 kap. 8 § sekretesslagen (1980:100) underrätta polismyndighet eller åklagarmyndighet om det i riksbankens kassarelörelse, valutahandel, in- och utlåningsrörelse, betalningsutjämning eller handel med värdepapper eller rättigheter och skyldigheter som anknyter till sådana tillgångar framkommer uppgifter som ger anledning att anta att ett brott har begåtts.

Riksbanken skall utan hinder av vad som föreskrivs i 8 kap. 8 § och 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100) underrätta polismyndighet eller åklagarmyndighet om det i verksamhet som avses i dessa bestämmelser framkommer uppgifter som ger anledning att anta att ett brott har begåtts.

Om det finns särskilda skäl får riksbanken underlåta att lämna sådan underrättelse.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Härigenom föreskrivs följande.

Definitioner

1 § I denna lag avses med

betalning till utlandet: betalning direkt eller indirekt till en utländsk juridisk person eller en fysisk person som inte är bosatt i Sverige;

betalning från utlandet: betalning direkt eller indirekt från en utländsk juridisk person eller en fysisk person som inte är bosatt i Sverige;

valutahandlare: auktoriserad valutahandlare enligt lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank;

fondpapper: aktie, annat bevis om delaktighet i bolag, obligation, förlagsbevis och annat skuldebrev avsett för allmän omsättning, samt andel i aktiefond. Med fondpapper jämställs rättigheter och skyldigheter som anknyter till sådana fondpapper som nyss nämnts.

2 § En fysisk person anses bosatt i Sverige om han har sitt egentliga hemvist här eller stadigvarande vistas här.

En utländsk medborgare, som tillhör främmande makts beskickning eller lönade konsulat här i landet eller beskickningens eller konsulatets betjäning, anses vid tillämpning av denna lag vara bosatt i Sverige endast om han var bosatt här i landet när han kom att tillhöra beskickningen eller konsulatet eller beskickningens eller konsulatets betjäning. Detsamma gäller sådan persons make, barn och enskilda anställda om de bor hos honom och inte är svenska medborgare.

Betalningar via valutahandlare

3 § En svensk juridisk person eller en fysisk person som är bosatt i Sverige får verkställa betalning till utlandet och ta emot betalning från utlandet endast genom förmedling av valutahandlare.

Betalning verkställd med check som den betalande dragit på sitt konto i en bank som är valutahandlare skall inte anses ha skett genom förmedling av valutahandlare.

4 § En svensk juridisk person eller en fysisk person som är bosatt i Sverige får köpa eller sälja fondpapper från respektive till en utländsk juridisk person eller en fysisk person som inte är bosatt i Sverige endast genom en valutahandlare som är *fondkommissionär* eller genom en av riksbanken särskilt godkänd *fondkommissionär*. Detsamma gäller vid förvärv av svenska fondpapper som vid emission utbjuds genom en kommissionär i utlandet.

5 § Vid betalning som enligt 3 § skall ske genom förmedling av valutahandlare skall den som verkställer betalning till utlandet eller tar emot betalning från utlandet lämna uppgifter till den som förmedlar betalningen om vad betalningen avser och vilket land betalningen går till eller kommer från samt, vid betalning till utlandet, namn på betalningsmottagaren.

6 § En svensk juridisk person eller en fysisk person som är bosatt i Sverige får inte sätta in medel på ett eget inlåningskonto i utlandet eller verkställa eller ta emot betalningar över ett sådant konto.

7 § En svensk juridisk person eller en fysisk person som är bosatt i Sverige får inte verkställa betalning av premie för livförsäkring till utlandet med belopp som överstiger 3 000 kronor per år.

Förvaring i depå

8 § Om en svensk juridisk person eller en fysisk person bosatt i Sverige förvärvar fondpapper som har emitterats av en utländsk juridisk person, skall dessa läggas i särskild depå hos valutahandlare eller av riksbanken särskilt godkänd fondkommissionär. Om förvärvet har skett på det sätt som anges i 4 §, skall valutahandlaren eller fondkommissionären se till att fondpapperen deponeras. Valutahandlaren eller fondkommissionären får i sin tur deponera fondpapperen i utlandet.

Förvärvar en svensk juridisk person eller en fysisk person som är bosatt i Sverige svenska obligationer eller andra skuldebrev avsedda för allmän omsättning, skall dessa också deponeras enligt bestämmelserna i första stycket om emissionen av fondpapperen särskilt riktats till utlandet.

Med att fondpapper läggs i depå hos valutahandlare eller fondkommissionär jämställs i fråga om fondpapper i ett kontobaserat system att fondpapperen inte kan disponeras utan valutahandlaren eller fondkommissionärens medverkan.

9 § Förvärvar en utländsk juridisk person eller en fysisk person som inte är bosatt i Sverige på svenska kronor lydande obligationer eller andra skuldebrev avsedda för allmän omsättning, skall dessa deponeras hos en valutahandlare eller hos en av riksbanken särskilt godkänd fondkommissionär om emittenten är svenska staten eller kreditinstitut enligt 2 § lagen (1974:922) om kreditpolitiska medel. Om förvärvet har skett så som anges i 4 §, skall valutahandlaren eller fondkommissionären se till att fondpapperen deponeras.

Undantag

10 § Regeringen meddelar sådana föreskrifter om undantag från bestämmelserna i denna lag som, utan att allvarligt försvåra skattekontrollen eller inhämtandet av statistikuppgifter, kan underlätta handeln med utlandet och annat internationellt utbyte.

Föreskrifterna skall gälla

1. betalningar som understiger ett visst angivet högsta belopp,
2. betalningar av den som är bosatt i Sverige men vistas i utlandet eller som vistas i Sverige utan att vara bosatt här,
3. betalningar i näringsverksamhet som bedrivs i eller med anknytning till utlandet av någon som är bosatt i Sverige,
4. betalningar i näringsverksamhet som bedrivs i eller med anknytning till Sverige av någon som är bosatt i utlandet,
5. betalningar i näringsverksamhet som bedrivs av svensk respektive utländsk juridisk person under förhållanden motsvarande de i 3–4 angivna.

Föreskrifterna får gälla även betalningar under förhållanden som är jämförliga med de i andra stycket 2–5 angivna.

11 § Om det finns särskilda skäl, får riksbanken i enskilda fall medge undantag från bestämmelserna i denna lag.

Riksbankens beslut får överklagas hos kammarrätten.

Skyldighet att lämna uppgifter till riksbanken

12 § Riksbanken meddelar föreskrifter om skyldighet för den som för egen eller någon annans räkning har gjort en valutatransaktion att om transaktionen lämna de uppgifter och visa upp de handlingar som behövs för riksbankens statistik. Om någon inte fullgör denna skyldighet, får riksbanken förelägga honom vite.

Bestämmelser om skyldighet att till skattemyndigheterna lämna kontrolluppgifter finns i lagen (1990:000) om självdeklaration och kontrolluppgifter.

Straff

13 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1. bryter mot förbudet i 3 § att verkställa eller ta emot betalning på annat sätt än genom valutahandlare,

2. köper eller säljer fondpapper i strid med vad som sägs i 4 §,

3. underlåter att till valutahandlare lämna i 5 § föreskrivna uppgifter eller lämnar oriktiga uppgifter,

4. bryter mot förbudet i 6 § att sätta in medel på ett eget inlåningskonto i utlandet eller att verkställa eller ta emot betalningar över ett sådant konto,

5. bryter mot vad som föreskrivs i 7 § om betalning av premie för livförsäkring,

6. bryter mot vad som föreskrivs om förvaring i depå i 8 eller 9 §,

7. lämnar oriktig uppgift i ansökan om undantag enligt 11 §,

8. underlåter att iaktta med stöd av 12 § föreskriven skyldighet att lämna uppgifter eller visa upp handlingar eller lämnar oriktiga uppgifter.

I ringa fall döms inte till straff.

14 § Om ett vite har förelagts med stöd av 12 §, får inte dömas till straff för gärning som omfattas av föreläggandet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

2. Tillstånd i enskilda fall som riksbanken har meddelat enligt valutaförordningen (1959:264) och som avser betalningar m.m. som omfattas av denna lag skall anses som beslut om undantag enligt 11 § denna lag.

Lag om ändring i lagen (1990:000) om självdeklaration och kontrolluppgifter

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 22, 27, 29, 34 och 50 §§ lagen (1990:000) om självdeklaration och kontrolluppgifter¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

Kontrolluppgift om ränta och fordran skall lämnas av

1. Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag,
2. den som yrkesmässigt bedrivit inlåning eller på annat sätt yrkesmässigt ombesörjt att pengar blivit räntebärande,
3. den som gett ut skuldförbindelse för den allmänna marknaden,
4. förening som från medlemmar mottagit pengar för förräntning,
5. riksgäldskontoret i fråga om statens sparobligationer,
6. *valutabank* och fondkommissionär hos vilka utländsk aktie eller annat utländskt värdepapper förvaras i depå eller kontoförs enligt *särskilda bestämmelser*.

6. *valutahandlare* och fondkommissionär hos vilka utländsk aktie eller annat utländskt värdepapper förvaras i depå eller kontoförs enligt *bestämmelserna i lagen (1990:000) om betalningar till och från utlandet m.m.*

Kontrolluppgift skall lämnas för den som gottskrivits ränta eller till vilken ränta betalats ut (borgenär) och den som har varit antecknad som innehavare av utländskt räntebärande värdepapper oavsett om ränta utgått. Kontrolluppgiften skall ta upp den ränta som den uppgiftsskyldige sammanlagt gottskrivit eller betalat ut till borgenären samt dennes sammanlagda fordran på den uppgiftsskyldige vid årets utgång. I fall som avses i första stycket 6 skall uppgift lämnas om ränta som utbetalats eller gottskrivits under året samt om innehavet i depån eller den kontoförda fordringen vid årets utgång.

Innehas ett konto av mer än en person skall ränta och fordran fördelas lika mellan innehavarna, om inte annat förhållande är känt för den uppgiftsskyldige. I fråga om konto för vilket samtliga innehavare inte redovisas enligt bestämmelserna i 57 § andra stycket skall dock den totala räntan och fordran redovisas utan fördelning.

Avser en utbetalning också annat än ränta och kan den uppgiftsskyldige inte ange hur stor del därav som utgör ränta, skall i stället för ränta det sammanlagt utbetalda beloppet redovisas.

27 §

Kontrolluppgift om utdelning och innehav skall lämnas av

1. den som utbetalt utdelning på aktie i svenskt aktiebolag som är avstämningsbolag enligt 3 kap. 8 § aktiebolagslagen (1975:1385), 3 kap. 8 § försäkringsrörelselagen (1982:713) eller 3 kap. 8 § bankaktiebolagslagen (1987:618),
2. bank som avses i 1 § aktiefondslagen (1974:931) och som utbetalt utdelning på andel i svensk aktiefond för vilken register förs enligt 31 § sistnämnda lag,
3. fondbolag som avses i 1 § aktiefondslagen och som förvaltar svensk aktiefond för vilken register förs enligt 31 § sistnämnda lag,

¹ Lydelse enligt prop. 1989/90:74.

4. den som utbetalt utdelning från utländsk juridisk person, om utdelningen utbetalats genom Värdepapperscentralen VPC Aktiebolags försorg,

5. *valutabank* och fondkommissionär hos vilka utländsk aktie eller annat utländskt värdepapper förvaras i depå eller kontoförs enligt *särskilda bestämmelser*.

5. *valutahandlare* och fondkommissionär hos vilka utländsk aktie eller annat utländskt värdepapper förvaras i depå eller kontoförs enligt *bestämmelserna i lagen (1990:000) om betalningar till och från utlandet m.m.*

Kontrolluppgift skall lämnas för

a) fysisk eller juridisk person som är berättigad att lyfta utdelning för egen del vid utdelningstillfället och

b) fysisk person som hos den uppgiftsskyldige varit antecknad som innehavare av aktie eller andel i aktiefond eller utländsk juridisk person eller utländsk aktie eller annat utländskt värdepapper.

Kontrolluppgift enligt andra stycket a skall ta upp utbetald utdelning och kontrolluppgift enligt andra stycket b skall ta upp innehavet vid årets utgång.

29 §

Den som begär registrering hos Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag av värdepapper som avses berättiga till utdelning från utländsk juridisk person eller som äsyftas i 28 § första stycket b, skall samtidigt lämna uppgift om namn och hemvist på den för vilkens räkning utdelningen eller räntan skall lyftas. Om namn eller hemvist ändras, skall den som har lämnat uppgiften utan dröjsmål anmäla detta skriftligt till Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag. Bank eller fondkommissionär som är auktoriserad som förvaltare av aktier enligt *lagen (1987:623) om förenklad aktiehantering*, är skyldig att lämna sådan uppgift som rör ränta efter anmodan från Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag. Sådan anmodan får inte göras senare än fem år efter det att räntan betalats ut.

Den som begär registrering hos Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag av värdepapper som avses berättiga till utdelning från utländsk juridisk person eller som äsyftas i 28 § första stycket b, skall samtidigt lämna uppgift om namn och hemvist på den för vilkens räkning utdelningen eller räntan skall lyftas. Om namn eller hemvist ändras, skall den som har lämnat uppgiften utan dröjsmål anmäla detta skriftligt till Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag. Bank eller fondkommissionär som är auktoriserad som förvaltare av aktier enligt *aktiekontolagen (1989:827)*, är skyldig att lämna sådan uppgift som rör ränta efter anmodan från Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag. Sådan anmodan får inte göras senare än fem år efter det att räntan betalats ut.

34 §

Efter föreläggande av skattemyndigheten skall *valutabank* eller fondkommissionär hos vilken utländsk aktie eller annat utländskt värdepapper förvaras i depå eller kontoförs enligt *särskilda bestämmelser* lämna kontrolluppgift för namngiven person. Kontrolluppgiften skall avse det antal och de slag av

Efter föreläggande av skattemyndigheten skall *valutahandlare* eller fondkommissionär hos vilken utländsk aktie eller annat utländskt värdepapper förvaras i depå eller kontoförs enligt *bestämmelserna i lagen (1990:000) om betalningar till och från utlandet m.m. eller, om en annan valutahandlare eller fond-*

värdepapper som avyttrats samt det erhållna beloppet.

kommissionär förmedlat försäljning av värdepapperet, den valutahandlaren eller fondkommissionären lämna kontrolluppgift för namngiven person. Kontrolluppgiften skall avse det antal och de slag av värdepapper som avyttrats samt det erhållna beloppet.

Efter föreläggande av riksskatteverket skall kontrolluppgift enligt första stycket lämnas också i fråga om ej namngivna personer. Sådant föreläggande får efter riksskatteverkets bestämmande utfärdas av skattemyndigheten i det län där den uppgiftsskyldige har sitt säte eller driver verksamhet.

50 §

Valutabank skall lämna kontrolluppgift för fysisk person för vilken *banken* förmedlat betalning till eller från utlandet. Kontrolluppgiften skall avse varje betalning som överstiger 25 000 kronor *med upplysning om det sammanlagda beloppet av dels sådana betalningar till utlandet, dels sådana betalningar från utlandet.*

Valutahandlare skall lämna kontrolluppgift för fysisk person för vilken *valutahandlaren* förmedlat betalning till eller från utlandet. Kontrolluppgiften skall avse varje betalning som överstiger 50 000 kronor. *Upplysning skall lämnas om vad betalningen avser och vilket land betalningen verkställs till eller tas emot från samt vid betalning till utlandet namn på betalningsmottagaren. Detsamma gäller mindre betalningar, om dessa utgör delbetalningar av en summa som överstiger 50 000 kronor.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990 och tillämpas från och med 1991 års taxering. För betalningar som förmedlas före den 1 juli 1990 tillämpas dock äldre bestämmelser. Äldre bestämmelser i 29 § gäller i fråga om avstämningsbolag för vilka aktiekontolagen (1989:827) inte är tillämplig.

Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 5 § sekretesslagen (1980:100)¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

9 kap.

5 §

Sekretess gäller hos riksbanken i ärenden om tillståndsgivning eller tillsyn enligt valutalagstiftningen för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men.

Sekretess gäller hos riksbanken i ärenden enligt lagstiftningen om valutareglering och betalningar till och från utlandet för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men.

Sekretess gäller i ärende om studiestöd för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. Såvitt gäller annat än studiestöd under sjukdom gäller sekretessen dock inte beslut i ärendet.

Sekretess gäller, i annat fall än som avses i andra stycket och 8 kap. 6-8 §§, i ärende om utlåning av allmänna medel för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller dock inte ansökan eller beslut i ärendet.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst 50 år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

¹ Lagen omtryckt 1989:713.

1 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1983:1053) om skatt på
omsättning av vissa värdepapper

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (1983:1053) om skatt på omsättningen av vissa värdepapper¹ skall ha följande lydelse:

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

6 §

I fråga om var en person skall anses vara bosatt tillämpas för en fysisk person punkt 1 av anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen (1928:370) och för en juridisk person 1 § valutaförordningen (1959:264).

I fråga om var en person skall anses vara bosatt tillämpas för en fysisk person punkt 1 av anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen (1928:370) och för en juridisk person 1 § valutaförordningen (1959:264), *i dess lydelse intill den 30 juni 1990.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

¹Lagen omtryckt 1988:781

2 Förslag till Lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för riksdagens ombudsmän

1989/90:FiU37
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1986:765) med instruktion för riksdagens ombudsmän skall ha följande lydelse:

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

2 §¹

Under ombudsmännens tillsyn står

1. statliga och kommunala myndigheter,
2. tjänstemän och andra befattningshavare vid dessa myndigheter,
3. annan som innehar tjänst eller uppdrag, varmed följer myndighetsutövning, såvitt avser denna hans verksamhet,
4. tjänstemän och uppdragstagare i statliga affärsverk, när de för verkens räkning fullgör uppdrag i sådana aktiebolag där staten genom verken utövar ett bestämmande inflytande.

I fråga om befattningshavare vid försvarsmakten omfattar tillsynen dock endast befäl av lägst fänriks grad och dem som innehar motsvarande tjänsteställning.

Ombudsmännens tillsyn omfattar ej

1. riksdagens ledamöter,
2. riksdagens förvaltningsstyrelse, riksdagens valprovsningsnämnd, riksdagens besvärnämnd eller kammarsekreteraren.

3. riksbanksfullmäktige, riksbankschefen och vice riksbankschefer, utom såvitt avser deltagande i utövning av riksbankens beslutanderätt enligt *valutalagen* (1939:350),

3. riksbanksfullmäktige, riksbankschefen och vice riksbankschefer, utom såvitt avser deltagande i utövning av riksbankens beslutanderätt enligt *lagen* (1990:000) om *valutareglering och lagen* (1990:000) om *betalningar till och från utlandet m.m.*,

4. regeringen eller statsråd,
5. justitiekanslern samt
6. ledamöter av beslutande kommunala församlingar.

Ombudsmännen står ej under tillsyn av varandra.

Med befattningshavare förstås i denna lag, om inte annat framgår av sammanhanget, person som står under ombudsmännens tillsyn.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

¹ Senaste lydelse 1988:1397.

3 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m.
för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och
organ

1989/90:FiU37
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ skall ha följande lydelse:

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

1 §¹

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ skall utgå enligt följande:

1. Sveriges riksbank
Fullmäktig som inte är tjänsteman: 2 000 kronor för månad.

Fullmäktiges ordförande: 3 000 kronor för månad utöver fullmäktigearvodet.

Suppleant för fullmäktig som inte är tjänsteman: 650 kronor för månad.

Ledamot av valutastyrelsen som inte är tjänsteman i riksbanken: 800 kronor för månad.

Suppleant i valutastyrelsen som inte är tjänsteman i riksbanken: 300 kronor för månad.

2. Riksdagens förvaltningsstyrelse

Ledamot: 1 000 kronor för månad.

Vice ordförande i förvaltningsstyrelsen: 350 kronor för månad utöver ledamotsarvodet.

Ordförande i direktionen: 450 kronor för månad utöver arvodet som ledamot av förvaltningsstyrelsen.

Ledamot av direktionen som inte är vice ordförande i förvaltningsstyrelsen eller ordförande i direktionen: 350 kronor för månad utöver arvodet som ledamot av förvaltningsstyrelsen.

Suppleant i förvaltningsstyrelsen: 300 kronor för månad.

3. Riksdagens revisorer

Revisor: 1 200 kronor för månad.

Ordförande: 500 kronor för månad utöver arvodet som revisor.

Vice ordförande: 400 kronor för månad utöver arvodet som revisor.

Ledamot av arbetsutskottet som inte är ordförande eller vice ordförande eller tjänsteman vid kansliet: 300 kronor för månad utöver arvodet som revisor.

Suppleant: 300 kronor för månad.

4. Nordiska rådets svenska delegation

Ledamot av arbetsutskottet: 250 kronor för månad.

Ordförande: 650 kronor för månad utöver arvodet som ledamot av arbetsutskottet.

Suppleant i arbetsutskottet: sammanträdesarvode enligt 2 §.

5. Riksdagens besvärnsnämnd

Ledamot: 200 kronor för månad.

Ordförande: 600 kronor för månad utöver ledamotsarvodet.

Suppleant: sammanträdesarvode enligt 2 §.

6. Valprövningsnämnden

Ledamot och suppleant: dagarvode med motsvarande tillämpning av bestämmelserna i förordningen (1978:45) om ersättning vid kommittéuppdrag.

Ordföranden och dennes ersättare: 1 000 kronor för månad utöver dagarvodel.

7. Utrikesnämnden

Ledamot och suppleant: sammanträdesarvode enligt 2. § under tid då riksmöte inte pågår.

8. Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond

Ledamot och suppleant: 900 kronor för månad.

Ordförande: 1 100 kronor för månad utöver ledamotsarvodel.

Vice ordförande: 550 kronor för månad utöver ledamotsarvodel.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

¹ Ändringen innebär att bestämmelserna om ersättning till ledamot och suppleant i valutastyrelsen har tagits bort ur punkt 1.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

55 §

Åtal mot vice riksbankschef för brott som han begått i utövningen av sin tjänst får beslutas endast av finansutskottet eller av fullmäktige. Detta gäller dock inte i fråga om brott som begåtts i utövningen av riksbankens beslutanderätt enligt *valutalagen (1939:350)*.

Åtal mot vice riksbankschef för brott som han begått i utövningen av sin tjänst får beslutas endast av finansutskottet eller av fullmäktige. Detta gäller dock inte i fråga om brott som begåtts i utövningen av riksbankens beslutanderätt enligt *lagen (1990:000) om valuta-reglering och lagen (1990:000) om betalningar till och från utlandet*.

Skatteutskottets yttrande 1988/89:SkU4y

Betalningar till och från utlandet

Till finansutskottet

Inledning

Finansutskottet har berett skatteutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1989/90:135 om betalningar till och från utlandet jämte eventuella motioner. I ärendet har väckts fyra motioner, 1989/90:Fi58—61. Med anledning härav får skatteutskottet anföra följande.

Lagen om betalningar till och från utlandet m.m.

I propositionen föreslås ingen förlängning av den nuvarande valutaregleringen. Däremot lämnas förslag till en ny valutaregleringslag med karaktären av beredskapslag, avsedd att kunna sättas in under säkerhetspolitiska kriser och i krig samt under en begränsad tid om landet i fredstid utsätts för mycket allvarliga störningar på det valutapolitiska området. Vidare föreslås, i syfte att skapa en grund för riksbankens insamling av uppgifter för betalningsbalansstatistiken och för skattemyndigheternas kontroll av utlandstransaktioner, en särskild lag om betalningar till och från utlandet, den s.k. betalningslagen. Denna lag innehåller bl.a. bestämmelser om att betalningar till och från utlandet i princip skall ske via auktoriserade valutahandlare. Från denna huvudregel finns dock en rad undantag.

I motion Fi59 (yrkande 2) av Lars Tobisson m.fl. (m) yrkas avslag på propositionen såvitt avser förslaget till betalningslag samt att riksdagen hos regeringen begär ett nytt förslag. Enligt motionärerna innebär den föreslagna lagen begränsningar av kapitalets rörelsefrihet som är oförenliga med strävan till fria kapitalrörelser över gränserna och som rimmar illa med riksdagens uttalade avsikt att etablera så nära relationer med EG som möjligt. Ett nytt förslag bör enligt motionärerna utformas så att det står i samklang med aktuella liberaliseringssträvanden inom OECD och EG.

I motion Fi58 av Lars Werner m.fl. (vpk) yrkas avslag på propositionen (yrkande 1), en utredning om vilka medel som kan användas för att hävda en självständig stabiliseringspolitik och vilka möjligheter som kan ges åt de arbetandes fackföreningar att förhindra osunda kapital- och valutaflöden (yrkande 2) samt en förlängning av den nuvarande valutaregleringen till att gälla under ytterligare ett år (yrkande 3). Vpk-motionärerna hänvisar till sin redan tidigare framförda uppfatt-

ning — som enligt vad de framhåller även delas av LO — att avvecklingen av valutaregleringen är fel eller att den i vart fall inletts vid fel tidpunkt.

I motion Fi60 av Inger Schörling m.fl. (mp) slutligen yrkas avslag på propositionen (yrkande 1) samt att regeringen lägger fram ett nytt förslag till lag om betalningar till och från utlandet som bidrar till en ekologiskt och socialt ansvarsfull handel med varor mellan länder och människor och deras organisationer (yrkande 2). Motionärerna från miljöpartiet de gröna anser att valutaregleringen inte borde ha avvecklats utan analys av ekonomiska och ekologiska konsekvenser, att man även i den föreliggande propositionen helt bortser från viktiga nutids- och framtidsaspekter och att den därför inte kan ligga till grund för lagstiftning.

Utskottet vill erinra om att riksdagen tidigare godkänt (prop. 1988/89:100 bilaga 1, FiU20) att de kvarstående delarna av valutaregleringen avvecklas men att avvecklingen bör ske på ett sätt som medger att en god statistik över utrikesbetalningarna och en fungerande skattekontroll kan upprätthållas. Genom ett senare riksdagsbeslut (prop. 1988/89:142, FiU32) har valutaregleringen förlängts ett år, t.o.m. den 30 juni 1990. Vidare har taxeringslagen försetts med nya regler om kontrolluppgifter från valutabankers och fondkommissionärer i fråga om utländska värdepapper och vissa betalningar till och från utlandet. De nya reglerna i taxeringslagen skulle ses som temporära åtgärder i avvaktan på att kontrollfrågorna kunde lösas utanför ramen för valutlagstiftningen. I ärendet framhöll skatteutskottet (1988/89:3y) att utgångspunkten borde vara att skattemyndigheterna kunde få ta del av eller automatiskt få uppgifter om transaktioner med utlandet i samma utsträckning som i fråga om transaktioner inom landet. Det borde därför enligt utskottets mening inte komma i fråga att avveckla de delar av valutaregleringen som tidigare användes för en sådan kontroll utan att samtidigt försäkra sig om att den angivna målsättningen för skattekontrollen i tillräcklig grad kunde tillgodoses på annat sätt.

Utskottet, som begränsar sitt yttrande till att avse frågor som hänger samman med skattekontrollen i samband med avvecklingen av valutaregleringen, anser att den föreliggande propositionen i dessa hänseenden ligger i linje med de nyss angivna principerna. Kontrollproblemen i samband med de fria kapitalrörelserna över gränserna kan komma att bli besvärliga, och en lösning som endast bygger på medverkan av skattemyndigheterna i andra länder kräver, som anförs av föredragande statsrådet, ett vidsträckt internationellt samarbete för att uppnå en tillfredsställande nivå på skattekontrollen. I det sammanhanget vill utskottet erinra om att riksdagen nyligen på utskottets hemställda godkänt den i propositionen angivna Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden (prop. 1989/90:14, SkU17). Som framhålls i propositionen kan det dock inte antas att ett så stort antal andra stater godkänner konventionen att kontrollproblemen på denna väg kan lösas i ett kort eller medellångt tidsperspektiv. När det gäller kontrollfrågorna i ett längre perspektiv har utskottet erfarit att det pågår ett arbete inom finansdepartementet att mera

långsiktigt studera kontrollfrågorna i samband med de fria valutarörelserna och fånga in den information som finns om vad som sker inom EG på detta område.

Mot bakgrund av vad som anförts instämmer utskottet i föredragande statsrådets uppfattning att skattekontrollen, i avvaktan på ett väsentligt utvidgat internationellt samarbete, bör bygga på interna regler utformade för just detta ändamål. Den föreslagna betalningslagen, som bl.a. innebär att betalningar till och från utlandet i princip kanaliseras till av riksbanken auktoriserade valutahandlare, bör enligt utskottets uppfattning ge de berörda myndigheterna möjlighet att följa betalningsströmmarna till och från utlandet och hämta in de uppgifter som behövs för bl.a. kontrollverksamheten. Utskottet återkommer nedan till vissa detaljfrågor som tagits upp av några motionärer, men i övrigt tillstyrker utskottet förslaget i propositionen om en ny lag om betalningar till och från utlandet m.m. och avstyrker avslagsyrkandena i de nu aktuella motionerna. Utskottet avstyrker vidare yrkandena i motionerna Fi58 och Fi60 om nya utredningar och förslag.

Valutahandelstillstånd

I propositionen föreslås att valutahandel skall få bedrivas endast efter tillstånd av riksbanken. Ett sådant tillstånd (valutahandelstillstånd) skall kunna medges för olika kreditinstitut och postverket. En tillståndshavare skall efter erhållet tillstånd kallas auktoriserad valutahandlare. Vid prövningen skall en sökandes kompetens och soliditet samt allmänna lämplighet beaktas. Ett valutahandelstillstånd skall kunna begränsas till viss valutahandel.

I motion Fi61 (yrkande 3) av Anne Wibble m.fl. (fp) yrkas en principiell rätt för samtliga finansinstitut som står under myndighetstillsyn att handla med valutor och ombesörja betalningar till och från utlandet. Motionärerna anser att det vore fel att inskränka denna rättighet med hänsyn till det aktuella institutets normala verksamhet, eftersom detta enligt deras uppfattning skulle verka konkurrenshämmande och inskränkande på verksamhetens expansion.

Utskottet ansluter sig till föredragande statsrådets uppfattning att behovet av en god skattekontroll motiverar att betalningarna går genom seriösa institut, vars lämplighet prövats av riksbanken. Riksbanken bör också kunna ge begränsade tillstånd. Utskottet vill emellertid betona vikten av föredragande statsrådets uttalande att det inte skall vara fråga om någon behovsprövning och att det är angeläget att prövningen inte sker efter så hårda villkor att den åsyftade breddningen och ökade konkurrensen inom valutahandeln motverkas. Härigenom får syftet med motionen såvitt nu är i fråga anses i väsentliga avseenden tillgodosett. Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionen i denna del.

I propositionen föreslås att en svensk juridisk person eller en fysisk person bosatt i Sverige i princip inte skall få sätta in pengar på ett eget inlåningskonto i utlandet eller verkställa betalningar till utlandet eller ta emot betalningar via ett sådant konto. Generella undantag skall göras för dem som bedriver verksamhet i utlandet eller av annan anledning har ett affärsmässigt eller annat beaktansvärt behov av att kunna göra betalningar till eller från ett eget inlåningskonto i utlandet. Regeringen, eller myndighet som regeringen bestämmer, föreslås få en möjlighet att föreskriva ytterligare undantag från betalningsförbudet.

I motion Fi61 (yrkande 2) av Anne Wibble m.fl. (fp) yrkas att riksbanken skall åläggas att automatiskt lämna tillstånd till att göra betalningar till och från eget inlåningskonto i sådana länder som lämnar kontrolluppgift till de svenska skattemyndigheterna.

Av bl.a. kontrollskäl biträder utskottet förslaget i propositionen, mot vilket det stora flertalet remissinstanser inte har haft något att erinra, att de nuvarande starka begränsningarna att placera medel på inlåningskonto i utlandet i princip bör behållas. Vidare anser utskottet att ett undantag från denna princip bör gälla i fråga om konton i länder som lämnar en tillfredsställande information till de svenska myndigheterna. Vad gäller den närmare utformningen av ett sådant undantag bör, som framhålls i propositionen, bestämmelserna härom meddelas i en förordning. Utskottet tar således inte ställning till exakt hur detta undantag bör utformas, utan det får ankomma på regeringen att svara för denna detaljfråga. I detta sammanhang vill emellertid utskottet ånyo peka på att riksdagen nyligen godkänt den i propositionen angivna Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden (prop. 1989/90:14, SkU17). Konventionen träder i kraft när den godkänns av fem stater. Enligt vad utskottet erfarit förbereds ett godkännande för närvarande — förutom av Sverige — av Norge, Finland och USA. Som framhålls i propositionen bör det, när konventionen har trätt i kraft, vara tillåtet för såväl juridiska personer som fysiska personer bosatta i Sverige att verkställa betalningar till ett eget inlåningskonto i sådana länder som har tillträtt konventionen, om kontrolluppgifter skall lämnas till de svenska skattemyndigheterna i huvudsak i samma utsträckning som i fråga om inlåningskonton i Sverige. Utskottet, som tillstyrker propositionen, finner att motionsyrkandet härigenom får anses i väsentlig del tillgodosett och utskottet avstyrker därför motionen i denna del.

Kontrolluppgifter

I propositionen föreslås att kontrolluppgifter om betalningar till och från utlandet skall lämnas av valutahandlare. Uppgift skall därvid lämnas om varje betalning som överstiger 50 000 kr. Upplysning skall också lämnas om vad betalningen avser och vilket land betalningen går till eller kommer från. Vid betalning till utlandet skall upplysning

också lämnas om namnet på betalningsmottagaren. Kontrolluppgiftsskyldigheten skall gälla även mindre betalningar, om dessa utgör delbetalningar av en summa som överstiger gränsbeloppet.

I motion Fi61 (yrkande 5) av Anne Wibble m.fl. (fp) yrkas att föreskrifterna om att lämna uppgift om namnet på betalningsmottagaren och om att ange huruvida betalningar av mindre belopp utgör delbetalningar av större summor utgår. Motionärerna anser att det inte är rimligt att kräva valutahandlarna på uppgifter om betalningsmottagare som normalt inte är skattskyldiga i Sverige eller om en beloppsmässigt mindre betalning utgör en delbetalning av en större summa.

Utskottet ansluter sig till föredragande statsrådets uppfattning att det från skattekontrollsynpunkt kan vara av stort värde att få kännedom om vem som är mottagare till en utländsk betalning när det finns en intressegemenskap med den som verkställer betalningen. Som framhålls i propositionen skall motsvarande uppgifter redan i dag lämnas inom BOK-systemet (riksbankens rapporteringssystem för betalningar till och från utlandet), och det behöver sålunda inte skapas några nya administrativa rutiner för dessa fall. Utskottet anser vidare i likhet med föredragande statsrådet att en bestämmelse om att uppgift skall lämnas även om mindre betalningar, om dessa utgör delbetalningar av en summa som överstiger 50 000 kr., behövs för att undvika en för stor lucka i systemet. Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen i denna del och avstyrker motion Fi61 i motsvarande del.

Stockholm den 10 maj 1990

På skatteutskottets vägnar

Lars Hedfors

Närvarande: Lars Hedfors (s), Bo Lundgren (m), Bo Forslund (s), Torsten Karlsson (s), Kjell Johansson (fp), Hugo Hegeland (m), Sverre Palm (s), Karl-Gösta Svenson (m), Leif Olsson (fp), Rolf Kenneryd (c), Lars Bäckström (vpk), Gösta Lyngå (mp), Kjell Nordström (s), Karl Hagström (s), Lisbeth Staaf-Igelström (s) och Marianne Andersson i Gislaved (s).

Avvikande meningar

1. Lagen om betalningar till och från utlandet m.m.

Bo Lundgren, Hugo Hegeland och Karl-Gösta Svenson (alla m) anför:

Det är angeläget att Sverige verkar för en förbättrad skattekontroll över gränserna. Som anförts i motion Fi59 (m) innebär emellertid den betalningslag som regeringen nu föreslår att en ny form av valutareglering återinförs genom en bakväg.

Enligt den föreslagna lagen om betalningar till och från utlandet m.m. får sådana transaktioner ske endast via auktoriserad valutahandlare. Köp och försäljning av utländska värdepapper måste på samma sätt hanteras av fondkommissionär med valutahandelsauktorisering. Sådana värdepapper måste dessutom förvaras i depå hos auktoriserad valutahandlare. Det skall i princip vara förbjudet att deponera medel på inlåningskonto utomlands. Förbudet mot att betala mer än 3 000 kr. i årspremie för en utländsk livförsäkring föreslås bestå tills vidare.

Enligt vår mening kan det inte råda något tvivel om att begränsningarna är oförenliga med aktuella strävanden mot fria kapitalrörelser över gränserna. De rimmar mycket illa med riksdagens uttalade avsikt att etablera så nära relationer med EG som möjligt. Syftet vid sidan av skattekontrollen att låsa in sparkapital i Sverige kommer i dagen bl.a. genom föreskriften om att utländsk livförsäkringspremie inte får överstiga 3 000 kr. per år. Denna åtgärd är dock förfelad med hänsyn till att de premier som i dag betalas in till svenska livförsäkringsbolag av dessa placeras i utländska fastigheter och aktier.

Sammanfattningsvis delar vi den i motion Fi59 framförda uppfattningen att det enda säkra sättet att undvika kapitalflykt är att tekniskt och nivåmässigt harmonisera skattelagstiftningen till förhållandena i omvärlden. Detta måste präglade översynen av den svenska kapitalbeskattningen i samband med den förestående skatteomläggningen. Den föreslagna betalningslagen innebär ett återfall i förlegat regleringstänkande och bör enligt vår mening avvisas av riksdagen. Regeringen bör samtidigt ges i uppdrag att utforma ett nytt förslag som står i samklang med aktuella liberaliseringssträvanden inom OECD och EG.

Vi föreslår att finansutskottet hemställer att dessa åtgärder vidtas. Det innebär att vi tillstyrker motion Fi59 yrkande 1 och avstyrker propositionen i motsvarande del samt motionerna Fi58 yrkandena 1 och 2 och Fi60 yrkandena 1 och 2 i den mån de sistnämnda motionerna inte är tillgodosedda.

2. Lagen om betalningar till och från utlandet m.m.

Lars Bäckström (vpk) anför:

Inom vpk ansluter vi oss till den kritik som framförts i bl.a. motion Fi58 att tidpunkten för avregleringen på valutamarknaden var illa vald och att avvecklingen genomförts i ett alltför hastigt tempo. Även om den nuvarande valutalagstiftningen med tidens utveckling inte har varit något effektivt medel att begränsa och styra kapitalrörelser har valutalagen haft sin betydelse. Vi vill i sammanhanget peka på LOs kritik mot ett alltför snabbt avskaffande av valutareglerna. Enligt LO borde ytterligare strukturförbättringar avvaktas, bl.a. en ökning av konkurrenselementet i svenskt näringsliv, innan tiden kunde anses mogen för en sådan åtgärd. Bakom denna kritik finns en djup oro för avsaknaden av en kraftfull politik för medvetna strategiska investeringar inom industrin.

Som anförs i vpk-motionen medför valutaavregleringen en liberalisering av kapitalrörelserna som försvårar en aktiv politik mot ett ökat

internationellt beroende. En sådan valutapolitik innebär snarare ett aktivt stöd till en stegvis utflyttning av näringslivets investeringar samt andra kapital- och portföljtransaktioner, bl.a. i syfte att undgå skattekontroll. De ökade möjligheterna till skatteundandraganden kan befaras leda till påfrestningar av olika slag och på sikt medföra att vår konkurrensförmåga gentemot utlandet sätts ned ytterligare.

Mot bakgrund av det anförda tillstyrker vi från vpk:s sida kravet i motion Fi58 att avslå propositionen (yrkande 1) och begära tillkallande av en utredning för att finna nya och mer effektiva medel att föra en självständig stabiliseringspolitik i syfte att stärka vårt nationella oberoende och ge de arbetandes fackföreningar ökade möjligheter att förhindra osunda kapital- och valutaflöden (yrkande 2). I konsekvens härmed ställer vi oss också bakom förslaget att förlänga valutalagen och valutaförordningen till att gälla även nästkommande budgetår (yrkande 3). Härigenom får motion Fi59 såvitt avser ett avslag på propositionen i viss del anses tillgodosedd, liksom även motion Fi60 i väsentliga delar.

3. Lagen om betalningar till och från utlandet m.m.

Gösta Lyngå (mp) anför:

Miljöpartiet de gröna anser att avvecklingen av valutaregleringen innebär att Sverige på sikt avhänder sig kontrollen över sin egen ekonomi. En helt fri valutamarknad innebär att vi får en väsentlig förlust av skattemedel genom att internationell skatteflykt underlättas. De gröna anser därför att övergången till en fri valutamarknad bör stoppas och att man bör begränsa kapitalets rörlighet av ekologiska och sociala skäl. Lättnader i fråga om en sådan valutareglering bör få ske först när man kan se att det globala ekologiska förfallet bromsats, att ett övertygande ekologiskt återuppbyggnadsarbete är i gång, att en rättvisare fördelning av världens resurser har påbörjats, att den svenska ekonomin fungerar utan störningar och är i god balans samt att landet sedan lång tid inte har haft något bytesbalansunderskott. Sverige bör enligt vår mening ta sin del av ansvaret för att handeln mellan länder och människor och deras organisationer ges en ekologiskt och socialt ansvarsfull inriktning.

Enligt de grönas mening bör riksdagen med bifall till motion Fi60 avslå den nu föreliggande propositionen och — med beaktande av vad här anförts — begära ett nytt förslag av regeringen. Härigenom får motion Fi59 såvitt avser ett avslag på propositionen i viss del anses tillgodosedd, liksom även motion Fi58 i väsentliga delar.

4. Valutahandelstillstånd

Kjell Johansson och Leif Olsson (båda fp) anför:

I likhet med motionärerna bakom motion Fi61 (fp) anser vi att rätten att bedriva handel med valutor och göra utlandsbetalningar inte bör kunna begränsas med hänsyn till det aktuella institutets normala verksamhet, eftersom detta enligt vår mening skulle verka konkurrens-

hämmande och inskränkande på verksamhetens expansion. Vi biträder därför förslaget i motionen, yrkande 3, att lagen utformas så att samtliga kreditinstitut som står under myndighetstillsyn principiellt skall ha denna rätt.

1989/90:FiU37
Bilaga 3

5. Utländska inlåningskonton

Kjell Johansson och Leif Olsson (båda fp) anför:

Vi delar den uppfattning som förs fram av folkpartiet i motion Fi61 att riksbanken bör åläggas att automatiskt lämna tillstånd till att göra betalningar till och från eget inlåningskonto i sådana länder som lämnar kontrolluppgift till de svenska skattemyndigheterna. Denna tanke utgör en vidareutveckling av vad riksskatteverket anfört i sitt remissyttrande över den utredning som ligger till grund för propositionen, nämligen att undantaget från kontoförbudet utformas så att riksbanken ges en möjlighet att medge tillstånd i de angivna fallen. Vi biträder också fp-motionärernas förslag till lagteknisk lösning genom ett tillägg till den i propositionen föreslagna 11 § i den nya lagen om betalningar till och från utlandet m.m. Med det anförda tillstyrker vi yrkande 2 i motion Fi61.

6. Kontrolluppgifter

Kjell Johansson och Leif Olsson (båda fp) anför:

I likhet med motionärerna bakom motion Fi61 (fp) anser vi att man rimligen inte kan kräva av valutahandlarna att de tar reda på om en beloppsmässigt mindre betalning utgör en delbetalning av en större summa, utan valutahandlarna bör kunna utgå ifrån att mindre belopp är undantagna från uppgiftsskyldigheten. Vi kan inte heller acceptera att uppgiftsskyldigheten skall gälla namnet på mottagaren som normalt inte är skattskyldig i Sverige. Vi delar således inte uppfattningen i propositionen att uppgift om betalningsmottagaren behövs för att kunna upprätthålla en godtagbar kvalitet och tillförlitlighet i betalningsbalansstatistiken utan biträder förslaget i motion Fi61 yrkande 5 att de berörda föreskrifterna inte tas in i i taxeringslagen.